

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT 1992-1993¹

René DE HERDT, Marie Christine LALEMAN en Johan

VANNIEUWENHUYSE

MIAT, Dienst Stadsarcheologie en Stadsarchief Gent

Inhoud

Inventarissen, archiefbeschrijvingen, repertoria, bibliografieën (nrs. 1-16), Archeologische kronieken (nrs. 17-23), Algemeen (nrs. 24-29), Prehistorie, Romeinse en Merovingische tijden (nrs. 30-36), Middeleeuwen (nrs. 37-46), Moderne tijden (nrs. 47-53), Hedendaagse tijd (nrs. 54-74), Industriële archeologie (nrs. 75-82), Kerkgeschiedenis, kloosters (nrs. 83-98), Gebouwen, monumenten, stadsbeeld (nrs. 99-140), Kunst, cultuur (nrs. 141-178), Materiële cultuur (nrs. 179-181), Heemkunde, volkskunde, genealogie (nrs. 182-224), Biografieën (nrs. 225-260).

Inventarissen, archiefbeschrijvingen, repertoria, bibliografieën

1. BAUTE T. en A. DEPRez, *Onze Vlag, 1884. Ons Vaderland, 1888-1889. Land en Volk, 1890-1896*, (Cultureel Documentatiecentrum. *Bibliografie van de Vlaamse Tijdschriften in de Negentiende Eeuw*), Gent, 1993, 212 blz.

Het jeugdtijdschrift *Land en Volk* werd uitgegeven door Adolf Hoste; de belangrijkste redacteurs waren Johan Kesler (Delft, 1854 - Sint-Gillis, 1924) en Pol Anri (Gent, 1865-1953). Met inhoudsanalyses van de bladen, indices en reproducties van titelbladzijden.

¹ Gebruikte afkorting: *HMGOG* = *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*. Uit vulgariserende werken en artikels werd slechts een keuze gemaakt. Een aantal niet opgenomen artikels en mededelingen kan men vinden in tijdschriften over heemkunde, toerisme, enz. Het opstellen van een volledige bibliografie vraagt heel wat zoekingswerk. U kan het werk van de auteurs vergemakkelijken door uw boek of een overdruk van uw artikel toe te sturen aan het Stadsarchief, Abrahamstraat 13 te 9000 Gent. Het toegestuurd exemplaar zal ingeschreven worden in de bibliotheek van het Stadsarchief.

R. DE HERDT, M.C. LALEMAN, J. VANNIEUWENHUYSE

2. CHARLES L., *De Gentse registers van het huisgeld als kadastrale bron : mogelijkheden en beperkingen (17de-18de eeuw)*, in *HMGOG*, XLVI, (1992), p. 151-193.

Overzicht en evaluatie van de Gentse archiefdocumenten opgesteld bij de inning van het huisgeld, een belasting op de huurwaarde van onroerende goederen. De registers van het huisgeld bevatten "kadastrale" gegevens, die opklimmen tot 1672 en soms tot 1650. Met bijlagen en reproducties van folio's uit de besproken registers.

3. CHARLES L., *De oude orde verloren. De briefwisseling van het Modern Archief van de Stad Gent, 1794-1914 (1921)*, in J. BAERTEN, F. SCHEELINGS en J. VERHELST (eds.), *Archiefinitiatief. Archiefproblemen en -oplossingen 2*, (V.U.B.), Brussel, 1993, p. 51-66.

Bedenkingen bij de inventarisatie van de reeks briefwisseling van het Gentse Modern Archief (= archiefreeks B). Deze reeks bevat de agenda's, indicateurs en repertoria op de eigenlijke correspondentie, die terug te vinden is in de dossiers. Vastgesteld werd dat de onderwerpsmatige ontsluiting van het Modern Archief, die men in 1863 retrograde introduceerde, het thans vrijwel onmogelijk maakt de oude ordening en de correcte archiefvormers op te sporen.

4. COOMANS T., *Les plans de monuments belges rassemblés par le Service du Répertoire des Biens Culturels (1952-1960) et conservés aux Musées Royaux d'Art et d'Histoire à Bruxelles, (Archives générales du Royaume. Fonds conservés hors des Archives de l'Etat, 2)*, Brussel, 1992, 265 blz.

Het bestand in de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis bevat onder meer plannen van de Sint-Baafskathedraal, de Sint-Baafsabdij, het Kinderen Alijnshospitaal, het Stadsarchief, de Bijloke, de Handelsbeurs, de Grote Sikkel, het Gravensteen, de Lakenhalle en het Belfort, het Stadhuis, het Hotel d'Hane-Steenhuysse, het Hotel De Coninck, het Bureel van het Openbaar Onderwijs (Nederpolder) en het Museum van Oudheden.

5. DE HERDT R., M.C. LALEMAN en J. VANNIEUWENHUYSE, *Bibliografie van de geschiedenis van Gent 1991-1992*, in *HMGOG*, XLVI, (1992), p. 257-294.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT, (1992 - 1993)

6. DEMETS J., B. DE WALSCHE en F. MARYSSE, *Inventaris van het archief St.-Jozefshuis Gent 1808, Maison de Santé Gent 1842, Psychiatrisch Centrum Caritas Melle 1908, (KADOC. Reeks inventarissen en repertoria, nr. 30)*, Leuven, 1993, 47 blz. + discette.

Op initiatief van kanunnik P.J. Triest namen de zusters van liefde in 1808 de verzorging van krankzinnige vrouwen in het hospice nr. 8 over. De instelling in de Korte Violettestraat werd van dan af het Sint-Jozefshuis genoemd. Naar de ideeën en concrete plannen van Joseph Guislain opende in 1842 een Maison de Santé aan de Bestormstraat zijn deuren voor betalende patiënten. In 1908 werden de twee instellingen opgeheven en vervangen door Caritas Melle, dat naar het concept van het paviljoensysteem gebouwd was. De inleiding is in boekvorm uitgegeven, de inventaris zelf op discette volgens een origineel uitgewerkt inventariseringsprogramma. Het archief berust in het Psychiatrisch Centrum Caritas te Melle.

7. DEMEYER M. en H. DE SMAELE, *Inventaris van het archief van minister van staat Gerard Cooreman 1852-1926, (KADOC. Reeks inventarissen en repertoria, nr. 31)*, Leuven, 1993, 58 blz.

Herwerkte en aangevulde uitgave van de inventaris van een archiefbestand dat op het KADOC berust.

8. HAEGEMAN M., *Inventaris van het archief van de priorij van Waarschoot, (Algemeen Rijksarchief)*, Brussel, 1991, 217 blz.

Met uitvoerige inleiding, beschrijving van de stukken en indices.

9. KERCKHAERT N., *Oude Oostvlaamse huisnamen. Zesde deel, W-Z, (Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen. Bijdragen. Nieuwe Reeks, nr. 37)*, Gent, 1993, 110 blz.

Laatste deel van een *Alfabetisch repertorium van namen van huizen, hoeven, herbergen en molens in Oost-Vlaanderen onder het Ancien Régime*. Met index op de zes verschenen delen.

10. KWANTEN G., J. VERHOOGEN en L. VINTS, *Inventaris van het archief van minister van staat August E. de Schryver 1898-1991, (KADOC. Reeks inventarissen en repertoria, nr. 34)*, Leuven, 1993, 198 blz.

R. DE HERDT, M.C. LALEMAN, J. VANNIEUWENHUYSE

Herwerkte en aangevulde uitgave van de inventaris van een archiefbestand dat op het KADOC berust.

11. LEEMAN K., *Inventaris van het Generaalaatsarchief van de Zusters van Liefde van Jezus en Maria 1803-1966*, (KADOC. Reeks inventarissen en repertoria, nr. 29), Leuven, 1993, 326 blz.

Het archief van het algemeen bestuur en de bestuurlijke diensten van de zusters van liefde J.M. is dagelijks raadpleegbaar in de Molenaarsstraat nr. 28 te Gent. De inventaris bevat een inleiding, een bibliografie, de beschrijving van de stukken en een klapper.

12. *Leven en dood van volkshuizen... en archiefophalingen*, in AMSAB-Tijdingen, n.r., (1993), nr. 20, p. 24-25.

Naar aanleiding van de renovatie van "Ons Huis" aan de Vrijdagmarkt werd archief- en documentatiemateriaal gerecupereerd van diverse A.B.V.V.-diensten en hun voorgangers.

13. PRAET P., *E. de Laveleye. Bibliografie*, (Liberaal Archief. Reeks Bibliografieën, nr. 4), Gent, 1992, 138 blz.

Publikaties van en over Emile de Laveleye (Brugge, 1822 - Doyon par Havelange, 1892), die vanaf 1842-1843 aan de Gentse universiteit studeerde, waar hij sterk beïnvloed werd door de liberaal-katholieke Société Huet. Zie ook in de *Reeks Verhandelingen* van het Liberaal Archief: M. BOTS (ed.), *Lettres adressées   Emile de Laveleye* (1992) en H. VAN VELTHOVEN, *E. de Laveleye en de Vlaamse kwestie* (1992).

14. SOUBRY L., *AMSAB-Tijdingen. Index 1982-1992*, Gent, 1993, 48 blz.

15. VERKERKEN D., *Naamlijst der medebroeders Augustijnen. Deel 1*, Gent, (1992), z. blz.

Alfabetische naamlijst van paters augustijnen (14de eeuw - heden).

16. VERKERKEN D., *Sint-Stefanus, Parochie Gent. Register der begravingen (1834-1846)*, Gent, (1992), z. blz.

Alfabetische naamlijsten der begravenen.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT, (1992 - 1993)

Archeologische kronieken

17. ERVYNCK A. en W. VAN NEER, *Archeozoölogisch onderzoek*, in *Archaeologia Mediaevalis*, 16, (1993), p. 19-21.

Onder meer over de vulling van een post-middeleeuwse beerput, opgegraven in de Schepenhuisstraat.

18. LALEMAN M.C., A. MATTHYS en J. DE MEULEMEESTER (ed.), *Archaeologia Mediaevalis*, 16, (1993), 2 dln, 96 + 23 blz.

Overzicht van de middeleeuwse archeologie in de zuidelijke Nederlanden, onder meer in Gent en in de aangrenzende gebieden. In deel 2 onder andere een samenvatting over onderzoek van de Gentse Universiteit in Turkije. Met een uitgebreide bibliografie in deel 2.

19. LALEMAN M.C. en P. RAVESCHOT (+), *Stadsarcheologisch onderzoek in Gent (O.-VI.)*, in *Archaeologia Mediaevalis*, 16, (1993), p. 63.

Overzicht van de archeologische interventies over 1992 en van enkele onderzoeksresultaten.

20. LALEMAN M.C. en G. STOOPS, *Stadsarcheologie. Aan de voet van Jan-Frans Willems*, in *De Geus van Gent*, 25, (1993), nr. 6, p. 8-9.

Beknopt overzicht van het archeologisch onderzoek dat in het voorjaar van 1993 op het Sint-Baafsplein plaatsvond.

21. LICHTENBERG L., *Nieuw onderzoek bij ruïnes van Gentse Sint-Baafsabdij*, in *Scarabee*, 1, (1993), nr. 5, p. 28-31.

Beknopt overzicht van de geschiedenis van de prestedelijke site ten oosten van de samenloop van Leie en Schelde, van de Sint-Baafsabdij en het Spanjaardkasteel, met klemtoon op de bijdrage van het recent archeologisch onderzoek.

22. *Vondstmeldingen*, in *Stadsarcheologie*, 16, (1992), nr. 3, p. 37-43.

Mededeling van archeologische bevindingen en vondsten : muurrest in Doornikse kalksteen (Drabstraat 13-17), grachttracé, muurresten in Doornikse kalksteen en baksteen (Gouvernementstraat 5), bakstenen muurresten, misbakken kleipijpen en een zogenaamde eesttegel

(Fratersplein 7), parochiekerk van het Sint-Baafsdorp met verscheidene bouwfases en laat-middeleeuwse tegelvloer, restanten van het Spanjaardkasteel (Gandastraat-Nieuwe Beestenmarkt), middeleeuwse huizen in Doornikse steen en baksteen (Graslei 1-3, Pensmarkt 3-9), ontwikkeling van de kerk en het klooster van de geschoeide karmelieten (Lange Steenstraat-Vrouwebroersstraat), middeleeuwse gebouwrusten in Doornikse kalksteen en baksteen (Poel-Ravensteinstraat), suikerraffinagemateriaal en grachttracé (Rabotstraat), gebouwrusten in Doornikse steen, die deel uitmaakten van de Sint-Baafsabdij (Sint-Machariusstraat-Spanjaardstraat), resten van een middeleeuws huis in Doornikse steen (Voldersstraat).

23. *Vondstmeldingen*, in *Stadsarcheologie*, 16, (1992), nr. 4, p. 56-58.

Mededeling van archeologische bevindingen en vondsten : gegevens over de kapel bij de 13de-eeuwse hospitaalzaal van de Bijloke met vondst van een glas-in-lood-raam uit een oculusvenster (Bijlokekaai), bouwkundige gegevens over de zogenaamde loove Van der Gracht in het François Laurentinstituut (Onderstraat 10) en herbruikmateriaal in de oudste steenbouw van het Gravensteen, mogelijk van Romeinse origine (Sint-Veerleplein).

Algemeen

24. *8 eeuwen Gentse ziekenhuizen*, (*Universitair Ziekenhuis Gent*), Gent, 1993, 206 blz.

Bijna 60 Gentse instellingen, die zich met de ziekenzorg inlieten of nog inlaten, worden in deze catalogus besproken. Van elke instelling is een korte historiek opgenomen, een beschrijving van de tentoongestelde stukken en een bibliografie. Geïllustreerd.

25. BUERMAN L. en H. VAN DAELE, *Oost-Vlaanderen*, Tielt, 1992, 231 blz.

Fotoboek met commentaren over de verschillende streken in de provincie. Gent wordt behandeld op de p. 50-99. Met Franse, Duitse en Engelse teksten van gastauteurs F. DE CLIPPELE, I. MAYER-FALK en P. CARSON, die hun persoonlijke visie op Oost-Vlaanderen weergeven.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT, (1992 - 1993)

26. CARSON P. en G. DANHIEUX, *Gent. Een stad van alle tijden*, Tielt, 1992³, 142 blz.

Rond negen thema's geweven, wordt de volledige Gentse stadsgeschiedenis beknopt weergegeven. Elk nog in het stadsbeeld zichtbaar relict, gebouw of plein komt daarbij aan bod. Het boekje bevat ook praktische informatie en uitgetekende wandelingen voor de toerist door P. DE BACKER. Met diverse kaartjes.

27. DE KRAKER A., *De Vier Ambachten in vogelvlucht, circa 750 jaar kaartbeeld*, in A.M.J. DE KRAKER, H. VAN ROYEN en M.E.E. DE SMET (red.), *Over den Vier Ambachten. 750 jaar Keure, 500 jaar Graaf Jansdijk*, Kloosterzande, 1993, p. 5-12.

Overzicht van het cartografisch materiaal betreffende de Vier Ambachten. De ouste stukken - de zogenaamde Dampierre-kaarten - stammen uit de 13de eeuw. Doorgaans worden Gent en Sint-Kruis-Winkel op de kaarten mee aangeduid. Met kaartreproducties.

28. VAN ROYEN H., *In vogelvlucht langs de Belgische dorpen van de Vier Ambachten*, in A.M.J. DE KRAKER, H. VAN ROYEN en M.E.E. DE SMET (red.), *Over den Vier Ambachten. 750 jaar Keure, 500 jaar Graaf Jansdijk*, Kloosterzande, 1993, p. 13-16.

Korte historische nota's over de dorpen uit de Vier Ambachten, onder meer over Sint-Kruis-Winkel. Met fotoreproducties.

29. VAN TYGHEM F. (red.), *De Gentse brandweer, 100 jaar in de Academiestraat*, Gent, 1993, 144 blz.

Het boek beschrijft de brandbestrijding te Gent door de eeuwen heen, de opeenvolgende brandweerkazernes en het hedendaagse brandweerleven. Het bevat historische artikels over de brandbestrijding tijdens het Ancien Régime door J. VANNIEUWENHUYSE (p. 12-21), de brandweer tijdens de 19de en 20ste eeuw door L. FRANCOIS (p. 22-37), de patrones van de brandweer, de H. Barbara, door B. BAILLIEUL (p. 38-39) en gedenkwaardige interventies door G. VAN DOORNE (p. 118-129). Daarnaast zijn er architectuurgeschiedenissen opgenomen over de brandweerkazernes aan de Hoogpoort door F. VAN TYGHEM (p. 42-49), in het Geraard de Duivelsteen door B. BAILLIEUL (p. 50-53), in

R. DE HERDT, M.C. LALEMAN, J. VANNIEUWENHUYSE

de Academiestraat door F. VAN TYGHEM en V. BOUCKAERT (p. 54-79) en over de kazerne Rodenhuize in de Voorhaven door F. NOTTEBOOM (p. 80-83). Geïllustreerd.

Prehistorie, Romeinse en Merovingische tijden

30. BOURGEOIS J. en L. BAUTERS, *De nederzetting uit de Metaaltijden van Sint-Denijs-Westrem. Resultaten van de noodopgravingen 1984 en 1986*, in *Archeologisch Jaarboek Gent 1992*, (1993), p. 131-155.

Bij een noodopgraving in 1986 op de terreinen van het voormalige Vliegveld in Sint-Denijs-Westrem kwamen sporen uit verscheidene periodes aan het licht. In deze bijdrage gaat de aandacht uit naar de nederzettingssporen uit de late Bronstijd en hun betekenis voor de kennis van de toenmalige menselijke aanwezigheid in de Gentse regio. Het schaarse vondstengoed dat in samenhang met sporen van houtbouw werd aangetroffen, laat een datering toe in de late Bronstijd en de vroege IJzertijd.

31. *De Bronstijd in Oost-Vlaanderen*, (Stedelijk Museum Oud Hospitaal), Aalst, 1992, 17 blz.
32. THOEN H., *Romeinen in de Vier Ambachten*, in A.M.J. DE KRAKER, H. VAN ROYEN en M.E.E. DE SMET (red.), *Over den Vier Ambachten. 750 jaar Keure, 500 jaar Graaf Jansdijk, Kloosterzande*, 1993, p. 133-136.

Met onder meer een overzicht van de vondsten in Sint-Kruis-Winkel. Geïllustreerd.

33. VAN VLAENDEREN L., *Steentijdvondsten te Wachtebeke en te Sint-Kruis-Winkel*, in A.M.J. DE KRAKER, H. VAN ROYEN en M.E.E. DE SMET (red.), *Over den Vier Ambachten. 750 jaar Keure, 500 jaar Graaf Jansdijk*, Kloosterzande, 1993, p. 121-124. Geïllustreerd.
34. VERLAECKT K., *Metalen voorwerpen uit de Bronstijd, gevonden op het grondgebied van de provincie Oost-Vlaanderen*, in *Archeologisch Jaarboek Gent 1992*, (1993), p. 49-130.

Vernieuwde studie, onder de vorm van een repertorium met inleiding, van metalen voorwerpen uit de Bronstijd. Voornamelijk

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT, (1992 - 1993)

toevalsvondsten die sedert de tweede helft van de 19de eeuw bij baggerwerken aan het licht kwamen en waarvan de betrouwbaarheid vaak werd in vraag gesteld. Repertorium in alfabetische volgorde per gemeente met per voorwerp een analyse van technische en vormtypologische gegevens, evenals een bespreking van de eventuele vondstomstandigheden. Een grondige studie van deze stukken kan leiden tot nieuwe inzichten in de toenmalige leef- en/of cultusgewoonten. Voor Gent werden behalve de depotvondsten van Port Arthur en toevalsvondsten uit Afsnee, Gentbrugge, Ledeberg en Sint-Amandsberg, ook een aantal vondsten in het repertorium opgenomen waarvan de precieze vindplaats niet meer kon worden achterhaald. De meeste van deze voorwerpen worden bewaard in het Bijlokemuseum of het Oudheidkundig Museum van de Universiteit, beide in Gent. Andere kwamen terecht in het Museum Vleeshuis te Antwerpen. Terloops zijn er ook enkele verwijzingen naar 19de-eeuwse kunstverzamelingen, zoals deze van Benoni Verhelst.

35. VERMEULEN F., *De Gallo-Romeinse nederzetting te Sint-Denijs-Westrem (gem. Gent, Prov. Oost-Vlaanderen)*, in *Archeologisch Jaarboek Gent 1992*, (1993), p. 187-303.

Het grootste gedeelte van de bevindingen van de noodopgravingen die in 1986 werden uitgevoerd op het voormalige Vliegveld van Sint-Denijs-Westrem, hebben betrekking op een Romeinse nederzettingkern en bijhorend grafveld. De grondsporen en het vondstenmateriaal, grosso modo te dateren van de 1ste tot het midden van de 3de eeuw van onze jaartelling, worden uitvoerig behandeld. De bevindingen betreffende het grafveld sluiten aan bij enkele oude bodenvondsten die thans in het Bijlokemuseum worden bewaard. De aandacht gaat ook uit naar de organisatie en structuur van de nederzetting, de betekenis van het wegennet, de interne chronologie, economische en sociale aspecten.

36. VERMEULEN F., *Moderate Acculturation in the Fringe Area of the Roman Empire : Some Archaeological Indications from the Civitas Menapiorum*, in *Bulletin van het Belgisch Historisch Instituut te Rome*, LXII, (1992), p. 5-41. Met kaarten, plannen en foto's van voorwerpen.

Middeleeuwen

37. BOONE M., *Les Gantois et la grande procession de Tournai : aspects d'une sociabilité urbaine au bas moyen âge*, in J. DUMOULIN en J. PYCKE (eds.), *La grande procession de Tournai (1090-1992). Une réalité religieuse, urbaine, diocésaine, sociale, économique et artistique*, Tournai-Louvain-la-Neuve, 1992, p. 51-58.

Zeker vanaf 1321-1322 en tot 1487 nam een Gentse delegatie in principe jaarlijks op 14 september deel aan de processie van Onze-Lieve-Vrouw in Doornik. Geïllustreerd.

38. BOONE M. en H. BRAND, *Vollersoproeren en collectieve actie in Gent en Leiden in de 14de-15de eeuw*, in *Tijdschrift voor Sociale Geschiedenis*, 19, (1993), nr. 2, p. 168-192.

Zowel looneisen als de vraag naar sociale en politieke erkenning veroorzaakten tot 1427 vollersstakingen en -opstanden tegen de wevers in Gent. Ook in Leiden - samen met Gent het belangrijkste textielcentrum van de Nederlanden - manifesteerden de vollers zich herhaaldelijk in de late middeleeuwen. In het artikel worden deze collectieve acties gedetailleerd beschreven, vergeleken en getoetst aan de bestaande verklaringsmodellen.

39. DAEM M. en A. DE SCHRYVER, *Het cartularium der Gentse huidevetters*, in *HMGOG*, XLVI, (1992), p. 81-110.

Analyse van het gildeboek van de huidevetters of leerlooiers, dat in 1478 tot stand kwam. Het gildeboek bevat een miniatuur, reglementen, leden- en inschrijvingslijsten, en een overzicht van regelmatig terugkerende financiële uitgaven. De originele band bleef eveneens bewaard. Geïllustreerd.

40. DE MEULEMEESTER J., *La fortification de terre et son influence sur le développement urbain de quelques villes des Pays-Bas méridionaux*, in *Revue du Nord*, LXXIV, (1992), nr. 296, p. 13-28.

Enkele beschouwingen over de betekenis van aarden versterkingen zoals Karolingische walstructuren en mottekastelen in de ontwikkeling van middeleeuwse steden in de zuidelijke Nederlanden. Archeologisch onderzoek in diverse steden en de stadspatengronden uit de atlas van Jacob van Deventer vormen de basis van de studie. Gent komt aan bod met de Karolingische omwalling bij de Schelde,

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT, (1992 - 1993)

de inplanting van de vroegere Vismarkt (nu Groentenmarkt) en de plaats van het Gravensteen. De auteur suggereert ook het bestaan van een half-cirkelvormige omwalling op de westelijke oever van de Leie, in de Sint-Michielswijk.

41. NICHOLAS D., *Medieval Flanders*, Londen-New York, 1992, XIV + 463 blz.

Synthesewerk waarin onder meer de Gentse middeleeuwse geschiedenis behandeld wordt in een meer algemene Vlaamse context. Met kaarten en genealogische tabellen betreffende de graven van Vlaanderen.

42. PREVENIER W. en M. BOONE, *De sociale geschiedenis van de steden in de Zuidelijke Nederlanden en het prinsbisdom Luik van de 13de tot de 19de eeuw : nieuwe tendensen. De steden van de Zuidelijke Nederlanden in de late middeleeuwen : stedelijke identiteit en corporatieve solidariteiten*, in *Het Tijdschrift van het Gemeentekrediet*, 47, (1993), nr. 1, p. 25-42.

Het laatmiddeleeuwse Vlaanderen was een sterk verstedelijkt gebied. Demografische factoren, de interne sociale stratificatie, de interactie van de plaatselijke sociale en politieke belangen en het volksvertegenwoordigend systeem karakteriseerden de steden. De stedelijke identiteit werd vooral bepaald door de sociaal-economische, religieuze, artistieke en militaire corporaties. In dit historiografisch en methodologisch artikel komt Gent, de tot dusver best bestudeerde stad, uitvoerig aan bod. Geïllustreerd.

43. VAN CAENEGEM R.C., *Democratie en rechtsstaat in het twaalfde-eeuwse graafschap Vlaanderen*, in *Tijdschrift voor Rechtsgeschiedenis*, LXI, (1993), afl. 2, p. 205-215.

Uit de analyse van het conflict na de moord op graaf Karel de Goede (1127), bekend uit het werk van Galbert van Brugge, en van keuren voor Sint-Omaars (1127, 1128 en 1164) en Gent (1191) blijkt dat in Vlaanderen principieel de vorst onderworpen was aan de rechtsregels en aan de uitspraken terzake van de stedelijke schepenbanken.

44. VAN DRIESSCHE T., *Het Hebberechtshospitaal in het Sint-Pietersdorp te Gent : functie en ontwikkeling van een middeleeuws proveniershuis*, in *HMGOG*, XLVI, (1992), p. 47-79.

R. DE HERDT, M.C. LALEMAN, J. VANNIEUWENHUYSE

Kort voor 1222 stichtte de abt van de Sint-Pietersabdij een hospitaal voor hulpbehoevende zieken. Tijdens de 14de eeuw evolueerde het hospitaal tot een proveniershuis voor welgestelde bejaarden. Om een prove te bekomen moest men invloedrijke personen en relaties aanspreken. Met tabellen en bijlagen.

45. VAN DURME L. en K. BRAECKMAN, *Toponymie en vroegste schriftelijke overlevering*, in F. VERMEULEN, M. ROGGE en L. VAN DURME (red.), *Terug naar de bron. Kruishoutem archeologisch doorgelicht*, Gent, 1993, p. 75-99.

Met verwijzingen naar het missioneringswerk van Amandus in onze gewesten, de zogenaamde bedelbrief van Othelboldus, abt van de Sint-Baafsabdij aan gravin Otgiva (1019-1030) en de bezittingen van de Sint-Baafsabdij te Kruishoutem.

46. VERBRUGGEN J.F., *De slag bij Guinegate, 7 augustus 1479. De verdediging van het graafschap Vlaanderen tegen de koning van Frankrijk, 1477-1480*, (*Centrum voor Militaire Geschiedenis. Bijdragen*, 27), Brussel, 1993, 160 blz.

In Guinegate (dép. Pas-de-Calais, Frankrijk) versloeg Maximiliaan van Oostenrijk het Franse adellijke leger. De inbreng van de Vlaamse gemeentelijke milities als voetvolk en piekeniers was hierbij bepalend. Geïllustreerd.

Moderne tijden

47. DE BUCK R., *De Gentse brandewijnhandel in 1595-96*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 22, (1993), nr. 4, p. 192-202.

Met tabellarische weergave van de brandewijnhandel en illustraties.

48. DE ROO J., *De lederneringen en de techniek van het lederbewerken te Gent (ca. 1500-ca. 1800)*, in *HMGOG*, XLVI, (1992), p. 111-150.

Over de werkmethoden en technieken aangewend bij het bereiden van leder uit ruwe huiden en bij het vervaardigen van allerlei eindprodukten. Met het eerste lieten de huidevetters, de zwartledertouwers en de witledertouwers zich in, met het tweede de corduaniers of nieuwe schoenmakers, de schoenlappers, de zadelmakers en de riemmakers. Geïllustreerd.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT, (1992 - 1993)

49. DUVOSQUEL J.M. (red.), *Albums de Croÿ. Valleien van Schelde en Scarpe*, Brussel, 1990, 334 blz.

De albums werden op initiatief van Karel van Croÿ (1560-1612) samengesteld. De uitgave bevat een inleidende beschrijving over de Schelde van de Franse tot de Nederlandse grens door R. SEVRIN (p. 35-52) en becommentarieerde platen betreffende Zwijnaarde, Gent, Ledeberg en Gentbrugge (p. 190-199).

50. OSSIEUR E.G.R., *Vliegende Hollander te Gent in 1692*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 22, (1993), nr. 5, p. 269-274.

Relaas over de explosie van een Hollands vrachtschip dat aangemeerd lag op de Sassevaart nabij Vogelenzang te Gent. Geïllustreerd.

51. SCHEERDER J., *Documenten in verband met confiscatie van roerende goederen van hervormingsgezinden te Gent (1567-1568)*, in *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis*, CLVII, (1991), afl. 1-4, p. 125-242.

Van 76 voortvluchtige Gentenaars, verdacht van deelname aan de ongeregelheden tijdens het Wonderjaar, werden de roerende goederen aangeslagen. Vooraf maakten schatters gedetailleerde inboedelbeschrijvingen op, die nu van belang zijn voor de sociaal-economische, volkskundige, religieuze en mentaliteitsgeschiedenis. De auteur brengt een uitgave van de inventaris van de inboedels met inleidende commentaar, biografische nota's van de betrokkenen, een glossarium en indices van beroepen, persoons- en plaatsnamen.

52. VAN HEESVELDE P., *"Koppen tellen". Enquêtes en tellingen met betrekking tot de Gentse nijverheden in de achttiende eeuw*, in *De Oost-Oudburg. Jaarboek*, XXIX, (1992), p. 60-84.

Voorstelling van de nijverheidstellingen en enquêtes uit 1738, 1751-1753, 1764, 1784, 1794 en 1795 met bespreking van de verwerkingsmogelijkheden. Verder worden de tellingen nader geanalyseerd in verband met de 18de-eeuwse Gentse textielsector. Met tabellen.

53. VANNIEUWENHUYSE J., *Weinig loon naar werk? Gent op zoek naar een volwaardige zeeweg langs Assenederambacht, zestiende-achttiende eeuw*, in A.M.J. DE KRAKER, H. VAN ROYEN en M.E.E. DE SMET (red.), *Over den Vier Ambachten. 750 jaar Keure*,

R. DE HERDT, M.C. LALEMAN, J. VANNIEUWENHUYSE

500 jaar Graaf Jansdijk, Kloosterzande, 1993, p. 365-370.

Geschiedenis van de Sassevaart, de nederzetting Sas van Gent en de Gentse haven voor de aanleg van het kanaal naar Terneuzen. Geïllustreerd.

Hedendaagse tijd

54. BALTHAZAR H., *Verzet, vernieuwing en aanpassing : het dooreenstromen van oude en nieuwe politieke elites te Gent (1780-1850)*, in P. LENDERS (red.), *Het politiek personeel tijdens de overgang van het ancien régime naar het nieuw regiem in België (1780-1830)*, (*Standen en Landen, XCVI*), Kortrijk-Heule, 1993, p. 139-153.

Het prosopografisch onderzoek van alle personen die een politiek mandaat bekleedden in de beschouwde periode te Gent, laat toe conclusies te trekken over continuïteit en discontinuïteit doorheen de verschillende regimewisselingen en over het systeem van machtsverwerving. De grote politieke vernieuwingsmomenten deden zich voor in 1787-1792, 1830-1831 en 1848-1850.

55. BRAUSCH P., *Pierlala en de Gieljotiene van Pierlala*, in *Wetenschappelijke Tijdingen*, LII, (1993), nr. 1, p. 10-33 en nr. 2, p. 88-116.

Bespreking van de satirische weekbladen die respectievelijk werden uitgegeven van 1921 tot 1934 en van 1934 tot 1943.

56. DE BELDER J., E. VANHAUTE en S. VRIELINCK, *Naar een kwantitatieve databank van de Belgische gemeenten, 19de en 20ste eeuw. Verslag van een proefproject*, in *Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis*, XXIII, (1992), nr. 3-4, p. 355-414.

Het proefproject had betrekking op het arrondissement Gent.

57. DE CLERCQ R., *Prof. dr. Félix Daels en de vergiftigingszaak te Steendorp*, (*Uit het verleden van de R.U.G., nr. 34*), Gent, 1992, 93 blz.

Het hof van assisen te Gent veroordeelde op 9 mei 1928 Clementina Lyssens wegens vergiftiging van haar echtgenoot Frans Teugels. De

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT, (1992 - 1993)

bewijzen in deze zaak waren in hoofdzaak aangebracht door toxicoloog prof. Daels. Achteraf bleek Daels geknoeid te hebben en moest hij ontslag nemen als professor. Hij werd bovendien zelf nog veroordeeld wegens geldverduistering, machtsmisbruik en gebrek aan verantwoordelijkheidszin. De zaak-Lyssens werd herzien en op 6 oktober 1937 volgde de vrijspraak van de beschuldigde.

58. DESLE E., *Arbeidsbemiddeling en/of werklozencontrole. Het voorbeeld van de Gentse arbeidsbeurs (1891-1914), (Gemeentekrediet. Historische uitgaven, reeks in-8°, nr. 84)*, Brussel, 1991, 236 blz.

Tijdens de economische depressie van 1873-1895 met massale werkloosheid ontstonden op initiatief van het patronaat arbeidsbeurzen. Bedoeling was de vraag naar en het aanbod van arbeid samen te brengen. De eerste beurzen verschenen in Luik (1888), Brussel (1889), Antwerpen (1890) en Gent (1891). De instellingen kregen echter slechts impact nadat ze paritair beheerd werden door de organisaties van de arbeiders en de patroons. In Gent geschiedde dit vanaf 1908 in de stedelijke arbeidsbeurs. Met tekstuitgaven en tabellen in bijlage.

59. DE WIN P., *De kaakstraf in België van de Franse tijd tot 1867, (Juris scripta historica, VI)*, Brussel, 1992, 141 blz.

Vervolg op een studie over de schandstraffen tijdens het Ancien Régime, verschenen in *Verhandelingen van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België. Klasse der Letteren, nr. 139*. In de hedendaagse tijd kwam enkel nog de kaakstraf (=tepronkstelling aan de kaak of schandpaal) als schandstraf voor. Met aandacht voor Gentse schandstraffen. Geïllustreerd.

60. FRANÇOIS L., *De politieke regimes ten tijde van Charles Joseph d'Ursel (eind 18de-begin 19de eeuw)*, in *Boerenkrijgtijdschrift*, 1, (1993), nr. 2, z. blz.

Met een aantal gegevens over Gent in de periode 1789-1805.

61. GOOSSENS N., *De Gentse morfologenschool, (Uit het verleden van de R.U.G., nr. 33)*, Gent, 1992, 82 blz.

Charles van Bambeke (Gent, 1829-1918) en Omer van der Stricht (Dikkelvenne, 1862 - Menton, 1925) leidden van 1871 tot 1925 een

R. DE HERDT, M.C. LALEMAN, J. VANNIEUWENHUYSE

morfologenschool aan de Gentse universiteit. De anatomie van de levende wezens werd er onderzocht en bestudeerd. Geïllustreerd.

62. *Het Willemsfonds van 1851 tot 1914, (Provinciebestuur Oost-Vlaanderen. Bijdrage Museum van de Vlaamse Sociale Strijd, nr. 9),* Gent, 1993, 292 blz.

Een kleine groep vrienden van Jan Frans Willems (+1846) stichtte op 23 februari 1851 het pluralistische Willemsfonds. Bedoeling was de Nederlandse taal- en letterkunde te steunen en aan te moedigen door het uitgeven van Nederlandse boeken en het verlenen van premies aan studenten. In 1862 werd Julius Vuylsteke secretaris-schatbewaarder. Hij zorgde voor de organisatorische uitbouw van de vereniging, die nu militanter antiklerikaal en Vlaamsgezind werd. In 1884 behaalden de katholieken de volstrekte meerderheid in het parlement. Hierna begon de terugval van het Fonds. Ook Gillis Désiré Minnaert, die in 1896 Vuylsteke opgevolgd was, kon het tij niet doen keren. Met teksten van M. BOTS, J. DAELMAN, A. DEPREZ, J. DEWILDE, L. PAREYN en H. VAN VELTHOVEN. Geïllustreerd.

63. HIMPE A., *De Beweging in Huis. Vlaamse huizen tijdens het Interbellum, (Provinciebestuur Oost-Vlaanderen. Bijdragen Museum van de Vlaamse Sociale Strijd, nr. 8),* Gent, 1992, 271 blz.

Het verenigingsleven van de Gentse Vlaams-Nationalisten vond plaats in een huis aan de Korte Kruisstraat. Dit huis werd achtereenvolgens Uilenspiegel (vanaf 1919), Elckerlyc (vanaf 1934) en Roeland (na de Tweede Wereldoorlog) genoemd. Met illustraties, diverse tabellen en bijlagen.

64. IMPENS A., E. LANGENDRIES en R. VERVAET, *Koninklijke Bond van het Personeel en andere ATP-verenigingen, (Uit het verleden van de R.U.G., nr. 32),* Gent, 1992, 196 blz.

Jubileumpublikatie over het administratief en technisch personeel van de Universiteit Gent tussen 1817 en 1918 en over de personeelsverenigingen sinds 1919. Geïllustreerd.

65. MARCHAL J.P., Gent, september '44, Gent-Sint-Amandsberg, 1992², 206 blz.

Bijgewerkte versie van een eerder verschenen boek, dat de bevrijding van Gent in 1944 evoceert. Geïllustreerd.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT, (1992 - 1993)

66. NAUDTS K., *De Gentse kanaalzone, twee eeuwen strijd voor een vaarweg naar zee*, in A.M.J. DE KRAKER, H. VAN ROYEN en M.E.E. DE SMET (red.), *Over den Vier Ambachten. 750 jaar Keure, 500 jaar Graaf Jansdijk*, Kloosterzande, 1993, p. 391-404.

Geschiedenis van het kanaal Gent-Terneuzen en van de economische expansie in het havengebied van de Franse tijd tot heden. Geïllustreerd.

67. PEIREN L., *Het Universeel Socialistisch Congres van Gent (9-16 september 1877) en zijn betekenis voor de Europese en de Belgische arbeidersbeweging in het laatste kwart van de 19de eeuw*, in *Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis*, XXIII, (1992), nr. 1-2, p. 131-182.

Het Gentse Socialistische Congres van 1877 heeft weinig of geen beklivende stellingen of beslissingen afgekondigd. Wel is het belangrijk omdat het een versnelling bracht in de ontwikkeling, die uiteindelijk de sociaal-democratische ideologie de bovenhand deed halen op haar anarchistische tegenpool.

68. SCHOLLIERS P., *Loon, klassenstrijd en mechanisering. De loonontwikkeling in vier Belgische industrieën tussen 1870 en 1914*, in *De kracht der zwakken. Studies over arbeid en arbeidersbeweging in het verleden. Opstellen aangeboden aan Theo van Tijn bij zijn afscheid als hoogleraar Economische en Sociale Geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Utrecht, (Stichting beheer IISG)*, Amsterdam, 1992, p. 247-272.

De loonvorming en -ontwikkeling in de katoenindustrie (= de firma Voortman-N.V. Texas) en machineconstructie (= de N.V. Phoenix) te Gent en in de typografie en de bouw te Brussel werden tijdens de tweede technologische revolutie sterk beïnvloed door de produktiviteit en de arbeidsverhoudingen. Met grafieken, tabellen en foto.

69. TAGHON P., *La reddition de Gand : légende et vérité*, in F. BALACE (ed.), *Jours de guerre. Les dix-huit jours*, Brussel, 1990, p. 115-123.
70. VANDEWALLE I., *Een onderzoek naar de organisatie van de Gentse gemeentepolitie 1848-1914*, in *HMGOG*, XLVI, (1992), p. 195-225.

R. DE HERDT, M.C. LALEMAN, J. VANNIEUWENHUYSE

Reeds in 1848 drong het ministerie van Justitie en Binnenlandse Zaken aan op een reorganisatie van het Gentse politiekorps. Pas in september 1852 nam de gemeenteraad een "Règlement sur l'organisation de la police de la ville de Gand" aan, dat alle aangelegenheden in verband met het personeel, de benoemingen, de lonen, het uniform en de tuchtprocedure vastlegde. Het bleef grotendeels in voege tot aan de Eerste Wereldoorlog. Voor de nachtwakers, die deel uitmaakten van het politiekorps, stelde de raad in januari 1854 een afzonderlijk reglement op. Met tabellen en fotoreproductie van de nachtwakers met politiehonden.

71. VAN GOETHEM G., *De samenwerkende maatschappij De Werker (1880-1914). De mislukte start van de Antwerpse socialistische koöperatieven*, in *Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis*, XXII, (1991), nr. 1-2, p. 311-331.

Met verwijzingen naar Gent.

72. VANSCHOENBEEK G., *De wortels van de sociaal-democratie in Vlaanderen. De Gentse socialisten voor de Eerste Wereldoorlog*, in *AMSAB-Tijdingen*, n.r., (1992), nr. 17, p. 2-9.

De auteur brengt een samenvatting van zijn doctoraal proefschrift, dat op 9 juni 1992 werd voorgelegd aan de Universiteit Gent. Geïllustreerd. Zie ook *Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis*, XXIII, (1992), nr. 3-4, p. 573-575.

73. VINKE W.M., *De verbinding van de stad Gent met de zee, de ontwikkeling in historisch perspectief*, in A.M.J. DE KRAKER, H. VAN ROYEN en M.E.E. DE SMET (red.), *Over den Vier Ambachten. 750 jaar Keure, 500 jaar Graaf Jansdijk*, Kloosterzande, 1993, p. 371-378.

Overzicht van de technische werken uitgevoerd aan het kanaal Gent-Terneuzen van 1827 tot heden. Met kaartreproducties.

74. WOESTENBORGHES B., *De Katholieke Studentenactie in Oost-Vlaanderen 1928-1992*, Gent-Leuven, 1992, 248 blz.

Als reactie op de extreem Vlaams-nationale en anti-autoritaire standpunten van het Algemeen Katholiek Vlaams Studentenverbond (AKVS), richtte het episcopaat in 1928 een nieuwe studentenactie op.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT, (1992 - 1993)

Geïnspireerd door scouting en de studentenorganisatie Neudeutschland, kwam de KSA in Oost-Vlaanderen tot bloei. In 1943 werd aangesloten bij de interdiocesane federatie. Met illustraties, bijlagen en indices.

Industriële archeologie

75. DESEYN G., *De Barakken. Ontwikkeling van een vroeg-industrieel site*, in *Tijdschrift voor Industriële Cultuur*, 11, (1993), nr. 3, p. 13-20. Geïllustreerd.
76. DESEYN G., *Eigenaars en uitbaters van de spinnerij Desmet-Guequier*, in *Tijdschrift voor Industriële Cultuur*, 11, (1993), nr. 2, p. 23-30. Geïllustreerd.
77. DESEYN G., *Indisch zout. Overzicht van de Gentse suikerraffinaderijen in de 18e en 19e eeuw*, in *Tijdschrift voor Industriële Cultuur*, 11, (1993), nr. 3, p. 5-11.

Met lijst van de Gentse suikerraffinaderijen (1750-1900) en illustraties.

78. DESEYN G., *Reconversie van het Gents industrieel bouwkundig erfgoed*, in *Tijdschrift voor Industriële Cultuur*, 11, (1993), nr. 2, p. 19-21.

De aandacht wordt gevestigd op de snelheid waarmee het Gents industrieel patrimonium wordt gesloopt. Geïllustreerd.

79. DESEYN G. en P. VIAENE, *De laatste twee gashouders van Vlaanderen*, in *Tijdschrift voor Industriële Cultuur*, 11, (1993), nr. 2, p. 30-33.

Gegevens over de Gentse gashouder daterend uit 1880.

80. FACK R., *Koper- en ijzerdraaijerij R. De Wispelaere en J. D'Hont*, in *Marka. Notulenblad*, 105, (1993), z. blz.

De handelsvennootschap werd in 1836 te Mariakerke opgericht. Geïllustreerd.

R. DE HERDT, M.C. LALEMAN, J. VANNIEUWENHUYSE

81. LINTERS A., *Gent : Textielpatrimonium verdwijnt*, in *Industrieel erfgoed in Vlaanderen*, 26-27, (1992), p. 22-23.
82. VIAENE P., *Fabrieksmerken en gedeponeerde modellen. Getuigen van inventiviteit en dynamisme van de industriële maatschappij*, in *Tijdschrift voor Industriële Cultuur*, 10, (1992), nr. 4, p. 19-25.

Merken en modellen gedeponeerd bij de rechtbank van koophandel te Gent tussen 1887 en 1914. Geïllustreerd.

Kerkgeschiedenis, kloosters

83. DE BAETS A., *De abdis van Nieuwenbos contra de inwoners van het Hooiken (Gent) of een ruzie omtrent de dodenverering in de 17de eeuw*, in *Heemkundige Vereniging De Gonde*, 21, (1993), nr. 1, p. 13-17.

Korte analyse van een proces tussen abdis Catharina de Ghistelles en de gebuurte van het Hooiken betreffende het eigendomsrecht over het kerkhof bij de Sint-Catharinakapel en het wegruimen ervan. Met kaartreproductie.

84. DE BLOCK J. (eindred.), *400 jaar Jezuïetencollege te Gent*, Brussel, 1992, 95 blz.

Op 14 maart 1592 werd het Jezuïetencollege op de hoek van de Paddenhoek en de Voldersstraat officieel ingehuldigd. Bij de 400ste verjaring werd een tentoonstelling in het Museum Arnold Vander Haeghen opgezet en een gedenkboek uitgegeven met artikels van K. ROOSE, *Het Ignatiaanse denken* (p. 9-18), J. DECAVELE, *Gent in de contrareformatie van de 17de eeuw* (p. 19-26), G. VAN DOORNE en M. DOLDERS, *Het Jezuïetencollege : een financiële strop voor de stad* (p. 27-38), J. DE BLOCK, *Vier eeuwen bouwen en breken in de Voldersstraat* (p. 39-51), G.J. BRAL, *Jezuïetencolleges naar vorm en inhoud* (p. 53-62), T. LENAERTS, *Broeder Hoeymaker en de Gentse collegekerk* (p. 63-70), K. ROOSE, *De eerste 250 jaar* (p. 71-76) en P. VANDERGHOTE, *Van Sint-Livinus naar Sint-Barbara : vijf minuten afstand* (p. 77-84) en met een lijst van de tentoongestelde stukken (p. 85-89). Geïllustreerd.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT, (1992 - 1993)

85. DECAVELE J., *Jan Utenhove en de opvoering van het zinnespel te Roborst in 1543*, in *Koninklijke Soevereine Hoofdkamer van Rhetorica "De Fontaine" te Gent. Jaarboek, XXXIX-XL*, (1989-1990), p. 101-116.

In 1543 werd te Roborst een vroeg-reformatorisch zinnespel opgevoerd, dat vermoedelijk geschreven was door Gillis Joyeux en Jan Utenhove. De Gentse patriciër Utenhove had zelf hiervoor lokale spelers aangetrokken en het kasteel van Roborst, dat hij van zijn vader geërfd had, ter beschikking gesteld. Daar het opgevoerde stuk getuigenis aflegde van de nieuwgezinde activiteiten in de streek, volgden een gerechtelijk onderzoek en bestraffing. Verschillende verdachten, onder wie Utenhove, waren tijdig gevlucht. Ze staan aan het begin van een heuse emigratiegolf vanuit het gebied Gent-Oudenaarde-Ronse naar het buitenland, waar vluchtelingenkerken opgericht werden (Londen, Emden en langs de Nederrijn). De tekst van het zinnespel (geschreven in 1532) wordt uitgegeven door C.C. DE BRUIN (+) op p. 21-99 en inhoudelijk besproken door D. COIGNEAU op p. 117-145 van hetzelfde *Jaarboek*.

86. DE MAEYER J., P. HEYRMAN en P. QUAGHEBEUR, *Een glorierijk verleden : de Vincentianen in Gent (1845-1992)*, in J. DE MAEYER en P. WYNANTS (red.), *De Vincentianen in België. Les Vincentiens en Belgique, 1842-1992, (KADOC-Studies, 14)*, Leuven, 1992, p. 279-315.

Enkele welstellende conservatieve katholieken stichtten in 1845 ook te Gent een Sint-Vincentius a Paulogenootschap. In de verschillende stadswijken werden conferenties van het genootschap ingeplant. De Vincentianen trachtten materiële en vooral geestelijke bijstand te verlenen aan behoeftige medeburgers. Meestal betrof het kinderrijke arbeidersgezinnen waarvan de kostwinner werkloos of werkonbekwaam geworden was. Daarnaast werd een net van "volkswerken" uitgebouwd : scholen en patronaten, geleid door de Broeders van de Christelijke Scholen, soldatenkringen, werkmanskringen, enz. In de laatste decennia verminderde de behoefte aan een afzonderlijk Vincentianenwerk in Gent. De Vincentianen engageren zich meer in de algemene parochiale sociale werken. Met illustraties, kaart en tabel. Het boek bevat verder ook diverse bijlagen, onder meer een biografisch repertorium van leden (p. 377-390).

R. DE HERDT, M.C. LALEMAN, J. VANNIEUWENHUYSE

87. HENDRIX G., *Auteurs, vertalers en kopiisten van de abdij Boudelo en de priorij Waarschoot*, in M. SABBE, M. LAMBERIGTS en F. GISTELINCK (eds.), *Bernardus en de Cisterciënzerfamilie in België 1090-1990*, Leuven, 1990, p. 379-404.

Overzicht van de literaire bedrijvigheid in de abdij en de priorij, die na de 16de-eeuwse godsdiensttroebelen in Gent gevestigd waren.

88. HENDRIX G., "*Religieus uijt de abdije van Baudeloo in het habijt ordinaire...*", in M. SABBE, M. LAMBERIGTS en F. GISTELINCK (eds.), *Bernardus en de Cisterciënzerfamilie in België 1090-1990*, Leuven, 1990, p. 405-416.

Bespreking van de Gentse albums met religieuze klederdrachten uit het begin van de 19de eeuw, vervaardigd door schilder Louis De Clercq en met teksten van Leo Vlaming, monnik in Boudelo.

89. LAUREYS D., *De Mindere Broeders van Franciscus 1842-1992. 150 jaar minderbroeders in Vlaanderen*, Mechelen-Leuven, 1992, 256 blz.

De minderbroeders werden in 1796-1797 door de Franse bezetter afgeschaft. In 1833 werden de kloosters van Tielt en Sint-Truiden, en in 1840 het klooster van Gent heropend. Op 12 mei 1842 werd de minderbroedersprovincie van Sint-Jozef in België gesticht. Het boek beschrijft het heroprichten en de institutionele evolutie van de minderbroeders, de apostolaatsterreinen, de rekrutering en opleiding van de leden, en het dagelijkse kloosterleven. Met illustraties, bijlagen en indices.

90. MEERSSEMAN S., *Enkele vijftiende eeuwse inventarissen uit het Sint-Jacobsgodshuis te Gent*, in *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis*, CLVIII, (1992), afl. 1-4, p. 51-74.

Uitgave van inventarissen van het roerend bezit van het godshuis en de kapel en van een akte met een overzicht van het bezit van de proveniers Jan Belkier en Marie de Rijcke.

91. MÖHR W., *Studien zur Klosterreform des Grafen Arnulf I. von Flandern. Tradition und Wirklichkeit in der Geschichte der Amandus-Klöster, (Mediaevalia Lovaniensia. Series I, Studia XXII)*, Leuven, 1992, VIII + 155 blz.

De vroegste geschiedenis van de kloosters Elnone, Ganda (later Sint-

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT, (1992 - 1993)

Baafsabdij) en Blandinium (later Sint-Pietersabdij) in het licht van de 10de-eeuwse hervorming van graaf Arnulf I, die voor het materieel herstel instond, en Gerard van Brogne, die voor het geestelijk herstel zorgde. Voor een bespreking van deze studie zie G. DECLERCQ, *Amand, Bavon et les autres. Kritische bedenkingen bij een overbodig boek over de vroegste geschiedenis van Gent*, in *HMGOG*, XLVI, (1992), p. 227-237.

92. SCHEEPSMA W.F., *Twee onuitgegeven traktaatjes van Alijt Bake*, in *Ons Geestelijk Erf*, 66, (1992), afl. 3, p. 145-167.

Bespreking en uitgave van twee mystieke traktaten geschreven door Alijt Bake (1415-1455), priorin van het Gentse klooster van Galilea.

93. SIMONS W., *The Beguine Movement in the Southern Low Countries : a Reassessment*, in *Bulletin van het Belgisch Historisch Instituut te Rome*, LIX, (1989), p. 63-105.

Vanaf het einde van de 12de eeuw ontwikkelde zich de begijnenbeweging in vele Zuidnederlandse steden. Meer dan de helft van de "devotae mulieres" was afkomstig van het platteland. De begijnen leefden individueel of in kleine gemeenschappen. De wereldlijke en kerkelijke hiërarchie stimuleerde gedurende de 13de eeuw hun concentratie in grote begijnhoven. Tot ca. 1700 bleef de aantrekkingskracht van deze hoven zeer groot, nadien nam het aantal begijnen geleidelijk af. Toch bleven de begijnengemeenschappen in de Zuidelijke Nederlanden tot in de 20ste eeuw doorleven. Met tabellen in bijlage.

94. SMET D., *Een Gentse bisschopsbenoeming in de Spaanse tijd*, in *Collationes*, 22, (1992), nr. 2, p. 163-177.

Over de wijze waarop de bisschoppen benoemd werden gedurende de periode 1555-1713 en meer speciaal over de benoemingsprocedure van Albert de Hornes tot 12de bisschop van Gent in 1680-1681.

95. SPANHOVE J., *De kerkgebouwen tussen 1623-1657*, in A.M.J. DE KRAKER, H. VAN ROYEN en M.E.E. DE SMET (red.), *Over den Vier Ambachten. 750 jaar Keure, 500 jaar Graaf Jansdijk, Kloosterzande*, 1993, p. 751-756.

Overzicht van verslagen over de toestand van de kerkgebouwen opgemaakt door bisschop Triest tijdens bezoeken aan Sint-Kruis-

R. DE HERDT, M.C. LALEMAN, J. VANNIEUWENHUYSE

Winkel en andere parochies van de Vier Ambachten. Geïllustreerd.

96. STEEGHERS W., *Overleden begijntjes en personen van het Groot Begijnhof Sint-Elisabeth te Gent afkomstig van Westvlaamse gemeenten*, in *Vlaamse Stam*, 29, (1993), nr. 5, p. 272-274.
97. VERHULST A., *Sur un diplôme de Louis IV pour Saint-Pierre de Gand*, in *Bibliothèque de l'Ecole des Chartes*, CXLVIII, (1990), p. 427-438.
98. VLEESCHOUWERS C., *De oorkonden van de Sint-Baafsabdij te Gent (819-1321)*, (Koninklijke Commissie voor Geschiedenis), Brussel, 1990-1991, 2 dln., XXXII + 136 + 793 blz.

Uitgave van de oudste oorkonden uitgaande van de abten van de Sint-Baafsabdij. Om praktische redenen - de veelheid aan stukken - werd het abbatiaat van Nikolaas de Jonghe als eindpunt genomen (1312-1321). De oorkonden leggen getuigenis af van de bestuurlijke, sociaal-economische en financiële politiek van de abdij. Met uitvoerige inleiding, index van persoons- en plaatsnamen en fotografische reproducties van teksten.

Gebouwen, monumenten, stadsbeeld

99. BALTHAU E., E.L. SCHEPENS, R. BERTELOOT en I. HOLEMANS, *De bouwgeschiedenis van de Sint-Machariuskerk van Laarne*, Laarne, 1992, 304 blz.

Bevat de historiek van de parochie Laarne vanaf het ontstaan in de middeleeuwen tot het midden van de 16de eeuw en de bouwgeschiedenis van de kerk van de 16de eeuw tot en met de restauratie in 1990-1992. Bij de verschillende bouwcampagnes werd beroep gedaan op Gentse aannemers, schrijnwerkers en schilders. Met gegevens over gronden en renten van enkele religieuze instellingen uit Gent in Laarne zoals de Sint-Pietersabdij, de Sint-Baafsabdij, de Sint-Janskerk, de Onze-Lieve-Vrouwekerk, de H. Kerstkerk, het Sint-Elisabethbegijnhof, het Rijke Gasthuis en de priorij Galilea. Geïllustreerd.

100. BAUTERS L., M.C. LALEMAN, D. LIEVOIS en P. RAVESCHOT (+), *Het klooster van de geschoeide karmelieten. Nieuwe archeologische en bouwhistorische gegevens*, in *Stadsarcheologie*, 16,

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT, (1992 - 1993)

(1992), nr. 4, p. 7-50.

Bodemonderzoek en muurwerkarcheologie gespreid over verscheidene campagnes en uitgevoerd in het kader van restauratiewerken, leidden tot een hele reeks nieuwe inzichten in de bouwgeschiedenis van dit klooster. Deze gegevens werden in belangrijke mate aangevuld door geschreven bronnen die voorheen niet, onvolledig of anders werden benut. Het eindresultaat biedt een overzicht van de bouwkundige ontwikkeling van het klooster van de 13de tot de 20ste eeuw, waarbij niet op alle aspecten even grondig wordt ingegaan. Het onderzoek wordt trouwens nog voortgezet. Belangrijk voor de kennis van de vroege baksteenarchitectuur in Gent is de precieze datering van de oudste fase van de baksteenkerk, met name tussen 1290 en 1329. Zie ook : BAUTERS L., M.C. LALEMAN en P. RAVESCHOT (+), *Het klooster van de Geschoeide Karmelieten in Gent (O.-Vl.)*, in *Archaeologica Mediaevalis*, 16, (1993), p. 38-39.

101. *Beschermde monumenten, stads- en dorpsgezichten*, in *Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen*, 45, (1991), p. 147-178.

In 1991 werd voor Gent het Parc Résidence (Krijgslaan 1-29) beschermd. Met foto.

102. BOMBAY J., *Kapel van O.L.V. Lourdes te Drongen-Beekstraat, een geslaagde restauratie*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1993), p. 79-81. Met foto's.

103. BROGET G., *Aan de Houtlei vroeger en nu*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 22, (1993), nr. 1, p. 2-29.

Met een aanvulling van E. DEKEYSER in *Ghendtsche Tydinghen*, 22, (1993), nr. 4, p. 203-207. Geïllustreerd.

104. BROGET G., *Langs de Drabstraat*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 22, (1993), nr. 3, p. 118-151. Geïllustreerd.

105. COLLIN L., L. ROBIJNS en L. VERPOEST, *Het Gentse bisschopshuis. Monument van vroege neogotiek*, (Provinciebestuur Oost-Vlaanderen. *Kleine Kultuurgidsen*), Gent, 1993, 56 blz.

Monografische studie over het bisschopshuis aan het Bisdomplein. Na een overzicht van de opeenvolgende bisschoppenverblijven wordt het

tot stand komen van het nog bestaande gebouw geschetst. Op de vraag van bisschop Louis Joseph Delebecque (1838-1864) vertrouwde het Provinciebestuur het ontwerp toe aan ingenieur Mathias Joseph Wolters (1793-1859). De auteurs gaan verder in op de betekenis van dit gebouw in de vroege neogotiek als tussenschakel tussen het toen nog overheersende neoclassicisme en de meer bekende latere neogotiek. Bij de bespreking van de belangrijkste kamers gaat de aandacht zowel uit naar de architectuur als naar de interieuraankleding en het meubilair. Enkele besproken kunstwerken zijn afkomstig van andere instellingen, zoals de Sint-Pietersabdij. Het geheel wordt afgesloten met een overzichtelijke lijst van de Gentse bisschoppen. Geïllustreerd.

106. DE BLEECKER-INGELAERE H., *Zo was het toen...*, (V.K.K. *Sluizeken-Muide*), Gent, 1993, z. blz.

Catalogus bij een tentoonstelling gewijd aan de evolutie van het straatbeeld in de Sleepstraat, de Sint-Salvatorstraat, het Meerhem, het Godshuishammeke, het Nieuwland, de Kartuizerlaan en de Tichelrei. Geïllustreerd.

107. DE BLOCK J., *Wat U nog niet wist... De echte waarheid omtrent Sint-Niklaas*, in *Toerisme Oost-Vlaanderen*, 41, (1992), nr. 4, p. 117-122.

Bespreking van de restauratieopvattingen en -ideeën toegepast in de Gentse Sint-Niklaaskerk. Met foto's van het gebouw.

108. DECAVELE J. en B. DOUCET (red.), *De Opera van Gent. Het "Grand Théâtre" van Roelandt, Philastre en Cambon*, Tielt, 1993, 239 blz.

De Gentse Opera werd in zijn huidige vorm opgetrokken in 1837-1842 naar plannen van architect Louis Roelandt en gedecoreerd door Humanité-René Philastre en Charles Cambon. Het boek bevat hoofdstukken over het ontstaan van de Opera en de eigenlijke bouwgeschiedenis door P. LOOTENS, J. DECAVELE en G. VAN DOORNE, over het leven en werk van zowel de architect als de decorateurs door J. DECAVELE, D. VAN DE VIJVER, B. BAILLIEUL, P. LOOTENS, L. DE CLERCQ en N. WILD, over het concept en de stijl van het gebouw door F. VANDERHOEVEN en J. VAN CLEVEN, en over de restauratie gedurende de jaren 1989-1993 door B. DOUCET en L. DE CLERCQ. Met Franse en Engelse

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT, (1992 - 1993)

samenvattingen, register van persoons- en plaatsnamen. Geïllustreerd.

109. DE DECKER A., *De Heirnis historisch*, in *Aanzetten tot een struatuurschets voor de Heirnis*, (Bewonersgroep Stadsvernieuwingsgebied Heirnis), Gent, 1992, p. 5-11.

De ontwikkeling van de Heirniswijk van de middeleeuwen tot heden. Met kopies van kaarten. Zie ook ID., *De historie van de Heirnis*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 22, (1993), nr. 5, p. 234-250.

110. DE KEGEL A. en A. DEMEY, *Van Hotel van Triest tot Provinciehuis*, in *Toerisme Oost-Vlaanderen*, 42, (1993), nr. 2, p. 49-52.

Geschiedenis van het gebouwencomplex in de Gouvernmentstraat, waar sinds 1796 de opeenvolgende provinciale administraties gehuisvest zijn. Geïllustreerd.

111. DE KEGEL A. en A. DEMEY, *700 jaar Caermersklooster te Gent. Een nieuwe toekomst*, in *Toerisme Oost-Vlaanderen*, 42, (1993), nr. 1, p. 17-20.

Korte historiek van de (geschoeide) karmelieten en hun kloostercomplex in het Patershol. De verschillende gebouwen worden thans gerestaureerd en zullen nieuwe bestemmingen krijgen. Geïllustreerd.

112. DE MEULEMEESTER J., *Le début du château à motte dans les Pays-Bas méridionaux*, in *Archaeologia Mediaevalis*, 16, (1993), p. 22-25.

Situering van verscheidene mottekastelen, waaronder het Gentse Gravensteen, in de ontwikkeling van grote collectieve verdedigingsstructuren naar particuliere feodale burchtsites.

113. DEMEY A., M. DUBOIS, D. LAPORTE en N. POULAIN, *Jonge bouwkunst in Vlaanderen*, (Interbellum), Gent, 1993, 24 blz.

Beknopt overzicht van de meer recente architectuur in Vlaanderen met toelichtingen over de tendensen en de kenmerken. Deze samenvatting wordt verduidelijkt aan de hand van verscheidene voorbeelden, onder andere uit Gent. Geïllustreerd.

114. DESEYN G., *Westward Ho! Van Akkergem Extension tot*

R. DE HERDT, M.C. LALEMAN, J. VANNIEUWENHUYSE

Watersportbaan Georges Nachez, in *Stadsarcheologie*, 16, (1992), nr. 3, p. 5-20.

Overzicht van de ontsluiting van Ekkerghem en de integratie van dit deelgebied bij het stedelijke Gent, met situering van de aanleg van de Watersportbaan Georges Nachez en van de bebouwing daarrond. Geïllustreerd.

115. DE SMET G. en M.C. TYTGAT, *Gentse kunstschaten. Hotel Vanden Meersche*, Gent, 1993, 92 blz.

Tekeningen van het interieur en het exterieur van het Hotel aan de Nederpolder door G. DE SMET, van commentaar voorzien door zuster M.C. TYTGAT. Met Franse, Duitse en Engelse vertalingen.

116. EVERAERT G., M.C. LALEMAN en D. LIEVOIS, *het huis met de houten achtergevel. Een nieuwe synthese*, in *Stadsarcheologie*, 16, (1992), nr. 3, p. 21-36.

Deze bijdrage biedt een overzichtelijke ontwikkelingsgeschiedenis van dit pand in de Jan Breydelstraat met houten achtergevel aan de Lieve. De aandacht gaat zowel uit naar de bouwkundige evolutie van het huis en zijn onderdelen, als naar de bewoners en sommige van hun activiteiten. De gegevens uit de geschreven bronnen worden getoetst aan de archeologische en bouwkundige inlichtingen die door de Dienst Monumentenzorg en Stadsarcheologie tijdens de restauratie werden vastgesteld. De bijdrage vormt tevens de illustratie van de nieuwe mogelijkheden voor het onderzoek van particuliere huizen in Gent zoals dit eerder in 1992 door historicus D. Lievois werd uitgewerkt, toegelicht en bekendgemaakt. Geïllustreerd.

117. FORTIE L. en G. BOERJAN, *S.o.s. Grafstede der bisschoppen van Gent*, in *Marka. Nieuwenblad*, 104, (1992), 57 blz.

Op 14 oktober 1873 werd te Mariakerke een kerkhof opengesteld voor de begraving van katholieke Gentenaars. Jean-Baptiste Bethune ontwierp in neogotische stijl een gaanderij met grafkelders op naam van kloosterorden, families en het bisdom. De gaanderij is thans dringend aan restauratie toe. Geïllustreerd.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT, (1992 - 1993)

118. GARRIGOU GRANDCHAMP P., *Demeures médiévales. Coeur de la cité*, Parijs, 1992, 128 blz.

Overzicht van middeleeuwse huizen en enkele andere burgerlijke gebouwen voor het Franse grondgebied. Met verwijzing naar de Gentse Stenen en met bijzondere vermelding van enkele specifieke gebouwen zoals het Geraard de Duivelsteen en het Korenstapelhuis aan de Graslei.

119. GODITIABOIS P., *Het Zuidkwartier te Gent of de pijnlijke architectuurrealiteit*, in *Architectuur A+*, (1993), nr. 122, p. 28-32.

Architectonische en stedenbouwkundige analyse van het Zuidkwartier met een historisch overzicht, de wordingsgeschiedenis van twee nieuwe grootschalige projecten en de implicaties van deze laatste ingrepen voor de stadsstructuur. Geïllustreerd.

120. GOEMINNE L., *Een oude windmolenvermelding te Ekkerghem (Gent) : 1246 en 1281*, in *Molenecho's*, 21, (1993), nr. 1, p. 32.

121. HUYS P., *De korenwindmolen "De Roomberg" op Rooigem*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 22, (1993), nr. 3, p. 158-161.

122. HUYS P., *Molens in veelvoudig perspectief. Verzamelde molinologische opstellen*, (*Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen. Bijdragen. Nieuwe reeks, nr. 36*), Gent, 1993, XII + 275 blz.

Bundeling van opstellen die in verschillende tijdschriften gepubliceerd werden, aangevuld met nieuwe bijdragen. Specifiek betreffende Gent : *Een stenen binnenkruier anno 1453. De H. Arnoldusminiatur in het cartularium van het Gentse brouwersambacht* (p. 91-92), *De molentekeningen van Paul Vitzthumb (1751-1838)* (p. 110-115), *Herstellingen aan drie Gentse abdijmolens (1397-1398 en 1460-1461)* (p. 167-170), *De verbrande molens van de Gentse Sint-Baafsabdij (1488)* (p. 185-186), *Over rosmolens en burenhinder* (p. 247-252) en *Molenadvertenties in de "Gazette van Gend" (1782-1785)* (p. 253-269). Geïllustreerd.

123. *Inventaire archéologique - Fiche nr. 65. Het huis der Vrije Schippers*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 22, (1993), nr. 3, p. 152-154. Met fotoreproductie.

R. DE HERDT, M.C. LALEMAN, J. VANNIEUWENHUYSE

124. *Inventaire archéologique - Fiche nr. 344. Het huis der Wijschroeders*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 22, (1993), nr. 2, p. 75.
125. *Inventaire archéologique - Fiche nr. 460*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 22, (1993), nr. 5, p. 251-252.

Betreft het huis Toussyns in de Baudelostraat.

126. *Inventaire archéologique - Fiche nr. 545. Het Sint-Jorishof*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 22, (1993), nr. 4, p. 188-192. Geïllustreerd.
127. JANSSENS S., *Het "Koninklijk Atheneum Voskenslaan" te Gent*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 21, (1992), nr. 6, p. 361-369. Geïllustreerd.
128. *Kasteel Ter Beken, Sint-Paulusseminarie*, in *Marka. Notulenblad*, 106, (1993), z. blz. Geïllustreerd.
129. KOCHANEK S., *En er werd gekozen voor onder de torens van belfort en kathedraal. Geschiedenis van de Koninklijke Nederlandse Schouwburg Gent (1872-1993)*, (*Nederlands Toneel Gent*), Gent, 1993, XL blz.

Brochure uitgegeven naar aanleiding van de heropening van de gerestaureerde Koninklijke Nederlandse Schouwburg in oktober 1993. De auteur beschrijft de lange voorgeschiedenis en de uiteindelijke realisatie van het gebouw in 1896-1899 naar plannen van architect Edmond De Vigne. Geïllustreerd.

130. LALEMAN M.C. en P. RAVESCHOT (+), *Sint-Baafsabdij en Sint-Machariuswijk in Gent (O.-VI.)*, in *Archaeologia Mediaevalis*, 16, (1993), p. 64-65.

Beknopt overzicht van het archeologisch onderzoek in dit stedelijk deelgebied en van enkele onderzoeksresultaten met betrekking tot de kerk van het Sint-Baafsdorp en het Spanjaardkasteel.

131. MAES D., *De Gentse gevangenissen*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 21, (1992), nr. 6, p. 331-351. Geïllustreerd.
132. MICHIELS M., *Het Prelaatshuis van Baudelo, zetel van de Handelsschool Sint-Joris. Historisch overzicht 1623-1993*, Gent, 1993, 301 blz.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT, (1992 - 1993)

Geschiedenis van het gebouw aan de Steendam en zijn bewoners. Het gebouw dateert in zijn huidige vorm van 1777-1778. Van 1849 af was het bezit van het Sint-Vincentiusgenootschap, dat er onder meer de Sint-Jacobsschool in onderbracht. Deze school werd in 1879 vervangen door het Sint-Jorisgesticht. Thans maakt het gebouw deel uit van de Vrije Handelsschool Sint-Joris. Een groot deel van het boek behandelt de geschiedenis van de scholen en het schoolleven. Geïllustreerd.

133. NYS L., *La pierre de Tournai. Son exploitation et son usage aux XIIIème, XIVème et XVème siècles*, (*Tournai. Art et Histoire*, nr. 8), Tournai-Louvain-la-Neuve, 1993, 411 blz.

Uitgebreide studie op basis van uitgegeven en onuitgegeven bronnen over de ontginning, de verwerking en verspreiding van de Doornikse steen in de 13de-15de eeuw, met biografisch repertorium van de ambachtslui die daarbij betrokken waren. Deze studie is niet alleen belangrijk voor het Doornikse, maar voor vele streken waarnaar de Doornikse steen geëxporteerd werd. Omwille van de directe verbinding langs de Schelde werd er in Gent gedurende de middeleeuwen een ontzaglijke hoeveelheid Doornikse steen verwerkt als bouwsteen, als toeslag voor industriële bedrijvigheid en als afgewerkt produkt.

134. PIETERAERENS M., *Weerspiegeld in de Leie. Landschap en bouwkundig erfgoed tussen Gent en Deinze*, (*Provinciebestuur Oost-Vlaanderen. Kleine Kultuurgidsen*), Gent, 1993, 56 blz.

Voorstelling van het landschap, de vroegste bewoningssporen en het huidige gebouwenpatrimonium in Drongen, Afsnee en volgende gemeenten langs de Leie. Geïllustreerd.

135. POULAIN N., *De Veeartsenijschool : versleten of te goed voor de sloop?*, in *Interbellum*, 12, (1992), nr. 5, p. 7-15.

De school werd vanaf 1936 aan de Coupure opgetrokken naar plannen van architect en professor August Desmet (Gent, 1887-1967). Geïllustreerd.

136. VAN DOORNE G.(ed.), *Open Monumentendag Vlaanderen, Gent 12 september 1993*, (*D.M.S.A.*), Gent, 1993, 63 blz.

Rondom het thema 'Monumenten, Al-licht' en de realisaties van

architect Louis Roelandt (1786-1864) werden ter gelegenheid van de vijfde Open Monumentendag in Gent een aantal merkwaardige historische gebouwen voor het publiek opengesteld en in een publikatie beknopt toegelicht. De teksten, waaraan verscheidene auteurs hun medewerking verleenden, handelen over de Opera (Schouwburgstraat), de Sint-Annakerk (Sint-Annaplein), het Gerechtshof (Koophandelsplein), Faculteitsgebouwen van de Universiteit (Universiteitsstraat), de Universiteitsaula (Voldersstraat), het portaal van de vroegere Universiteits- en Stadsbibliotheek (Ottogracht), het klooster der Augustijnen (Academiestraat), het kunstglasramenatelier Mestdagh (Koolsteeg), de Sint-Jorisgilde (Buitenhof), de Sint-Jacobskerk (Bij Sint-Jacobs), het Gildehuis van de vrije schippers (Graslei), de Sint-Michielskerk (Sint-Michielsplein), de Mariakring Marien Theeren (Ingelandgat), het museum Glasramen Pand (Onderbergen), het Bisschopshuis (Bisdomplein), het Provinciehuis (Gouvernementstraat), de voormalige School voor Criminologie (Kortemeer), het Kunstencentrum Vooruit (Sint-Pietersnieuwstraat), de voormalige drukkerij S.M. Het Licht (Sint-Pietersnieuwstraat), de Centrale Universiteitsbibliotheek (Rozier), het Huis Carpentier (Laurent Delvauxstraat), de Citadel en de kazematten (Citadelpark), het Museum voor Schone Kunsten (Nicolaas de Liemaekereplein), de kerk van Sint-Pieters-Buiten (Sint-Pietersaalststraat) en het Museum Energiea (Langerbruggekaai). Geïllustreerd.

137. VAN NEVELE F., *De Dampoort en onze buurt, (Koninklijke Dekenij Nieuwenhove)*, Gent, 1993, z. blz.

Historiek van de Dampoortwijk. Geïllustreerd.

138. VAN TYGHEM F., *Architectuur en openbare werken te Gent tijdens het Frans bewind (1794-1814)*, in *Bulletin Antwerpse Vereniging Bodem- en Grotonderzoek*, (1990), nr. 2, p. 9-15.

139. VAN WERVEKE A., *Een gebouw van de XIIIe eeuw*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 22, (1993), nr. 4, p. 221-223.

Bespreking van het gedeeltelijk 13de-eeuwse, gedeeltelijke 18de-eeuwse gebouw op het Sint-Baafsplein.

140. *Vensters. Zeven eeuwen techniek en esthetiek, (Dienst Monumentenzorg en Stadsarcheologie)*, Gent, 1993, 126 blz.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT, (1992 - 1993)

Uitgewerkte detailstudies over de ontwikkeling van het venster in de Gentse woonhuisarchitectuur met bijdragen van G. EVERAERT en D. LIEVOIS over de materialen zoals hout, smeedwerk, raamvullingen en beschermingen (p. 8-18), van M.C. LALEMAN over de middeleeuwse vensters (p. 20-34), van G. EVERAERT over het beluikte venster uit de 15de en het begin van de 16de eeuw (p. 35-46), over het welbeslagen raam uit de 16de eeuw en de eerste helft van de 17de eeuw (p. 47-64), over de barokke soberheid uit de tweede helft van de 17de eeuw (p. 65-72), over de tijd van vernieuwing in de 18de eeuw (p. 73-96) en over het moderne venster, 19de eeuw-1914 (p. 97-116). Tenslotte behandelt B. BAILLIEUL enkele aspecten van het vakmanschap (p. 117-121). Geïllustreerd.

Kunst, cultuur

141. BAILLIEUL B., *Een burgersmaatschappij in een oude fabriek. Balboogmaatschappij Nemrod (1843-1893)*, in *Tijdschrift voor Industriële Cultuur*, 11, (1993), nr. 3, p. 25-31. Geïllustreerd.

142. BOYENS P., *Sint-Martens-Latem. Kunstenaarsdorp in Vlaanderen, Tielt-Sint-Martens-Latem*, 1992, 640 blz.

Vanaf 1895 verlieten verschillende Gentse kunstenaars de stad en vestigden zich langs de Leie, hoofdzakelijk in Sint-Martens-Latem. Ze lagen aan de basis van een artiestenkolonie, die tot 1945 de Vlaamse kunststromingen - impressionisme, symbolisme en expressionisme - nu eens sterk beïnvloedde, dan weer slechts licht nuanceerde. Het boek bevat een kroniek van de kolonie tot 1945, een kunsthistorische analyse van de creatiefste periode (1895-1925) en een overzicht van honderd jaar beeldende kunsten in de Leiestreek aan de hand van foto's van kunstwerken (1870-1970). Geïllustreerd.

143. BRAEKMAN W.L., *Spelen en vermakelijkheden te Gent in de late middeleeuwen en de zestiende eeuw*, in ID., *Spel en kwel in vroeger tijd. Verkenningen van charivari, exorcisme, toverij, spot en spel in Vlaanderen*, Gent, 1992, p. 247-283.

Overzicht van steekspelen te land, te water en op sleden, van waterfeesten en van wedstrijden in mastklimmen, palingtrekken, ganstrekken en ringsteken aan de hand van de Gentse stadsrekeningen. Geïllustreerd.

144. BRAEKMAN W.L., *Vasten- en halfvastenviering te Gent met komische teksten (1733)*, in ID., *Spel en kwel in vroeger tijd. Verkenningen van charivari, exorcisme, toverij, spot en spel in Vlaanderen*, Gent, 1992, p. 284-322.

Bij het begin en halfweg de kerkelijke vastenperiode voor Pasen vonden uitbundige volksfeesten plaats. Hierbij werd onder meer gebruik gemaakt van allerlei ludieke en spottende gelegenheids-teksten. Met uitgave van drie teksten uit 1733 en illustraties.

145. CAPITEYN A. en J. DECAVELE (red.), *De Gentse Feesten. Biografie van een 150 jarig monument, (Dienst Feestelijkheden. Stadsarchief)*, Gent, 1993, 191 blz.

Op 18 maart 1843 besliste de Gentse gemeenteraad de vele zomerse parochie- en wijkkermissen te vervangen door één jaarlijks terugkerende Algemene Kermis. Hiermee kwam de raad tegemoet aan een vraag van de burgerij, die met dit evenement haar standing zocht te bevestigen. De "Gentse Feesten" werden zeer populair en kregen na 1970, dank zij het initiatief van Walter De Buck, zelfs een nieuw elan, die ze zonder meer uniek maakt. Het boek brengt in een eerste deel een historisch overzicht van de stedelijke feestcultuur. J. DECAVELE schetst het feestende Gent vanaf de middeleeuwen tot circa 1800 (p. 9-21), A. CAPITEYN beschrijft de "voorhistorie" van de moderne Gentse Feesten, 1843-1970 (p. 23-70) en R. VAN DE WALLE geeft een inhoudelijk overzicht van de volkse Feesten in de 19de en de 20ste eeuw (p. 73-99). In het tweede deel (p. 101-190) wordt de actuele toestand vanaf de jaren '70 behandeld aan de hand van interviews en verslagen van bevoorrechte getuigen. Geïllustreerd. Zie ook A. CAPITEYN, *Honderdvijftig jaar Gentse Feesten*, in *Toerisme Oost-Vlaanderen*, 42, (1993), nr. 3, p. 93-96.

146. DAEM M., *Pieter Hals en een 17de-eeuws landschap met de Onze-Lieve-Vrouwekerk van Sint-Pieters en twee koningschietingen te Gent*, in *Oostvlaamse Zanten*, LXVIII, (1993), nr. 1, p. 3-28.

Bespreking van een groot landschapsschilderij, dat zich sinds 1990 in het Ryhovesteen bevindt. Het behoorde oorspronkelijk tot een reeks van 18 landschappen in de Onze-Lieve-Vrouwekerk van Sint-Pieters vervaardigd door Pieter Hals (?-1653). Geïllustreerd.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT, (1992 - 1993)

147. DAENENS L., *Museum voor Sierkunst Gent, Gent*, 1992, 180 blz.

Voorstelling van het gebouw en de collecties (15de-20ste eeuw) van het Museum voor Sierkunst. Met foto's van museumvoorwerpen. Zie ook L. DE WINNE, *Museum met internationale allure. Sierkunsten in de Arteveldestad*, in *Toerisme Oost-Vlaanderen*, 42, (1993), nr. 2, p. 77-80.

148. DEKEYSER E., *Turnclub Ganda. Hou en trou*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 22, (1993), nr. 2, p. 76-92. Geïllustreerd.
149. DE MAEYER L., *Het schilderij "Aanbidding van de herders" van Theodoor van Loon, (Kerkfabriek van Sint-Martinus-Ekkerghem)*, Gent, 1993, 15 blz.

Brochure uitgegeven bij het beëindigen van de restauratie en het terugplaatsen van het schilderij in de kerk. Het boekje bevat een verslag van de restauratiewerkzaamheden. Met foto's.

150. DEPREZ A. (red.), *Karel van de Woestijne. Verzameld journalistiek werk. Deel X, XI, XII, (Cultureel Documentatiecentrum)*, Gent, 1992-1993, 3 dln., 711 + 686 + 708 blz.
151. DE VOS J., *Het toneellevens in Gent 1990-1991*, in *Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen*, 45, (1991), p. 65-72. Met foto's van de toneelopvoeringen.
152. HOOZEE R. (red.), *Moderne kunst in België 1900-1945*, Antwerpen, 1992, 447 blz.

In zeven hoofdstukken wordt de ontwikkeling van het modernisme in de Belgische kunst geschetst : R. HOOZEE, *De periode voor de Eerste Wereldoorlog* (p. 11-49), P. BOYENS, *Moderne kunst in ballingschap, 1914-1921* (p. 51-93), I. HENNEMAN, *Brussel en Antwerpen als centra van de avant-garde, 1917-1925* (p. 95-147), I. HENNEMAN, *De Sélection-beweging* (p. 149-185), M. TAHON-VANROOSE, *Het expressionisme na de Eerste Wereldoorlog* (p. 187-223), H. LAUWAERT, *Het neo-realisme* (p. 225-269) en S. GOYENS DE HEUSCH, *Het surrealisme* (p. 271-325). Met een kroniek 1900-1944 door R. GOBYN (p. 337-397) en biografieën van de besproken kunstenaars (p. 399-423). Geïllustreerd.

153. HUYGHEBAERT J. (ed.), *Karel Broeckaert, Jellen en Mietje. Inleiding, tekstuitgave, woordverklaring, (Facultés universitaires Saint-Louis. Studiecentrum 18de-eeuwse Zuidnederlandse Letterkunde, Cahier nr. 7)*, Brussel, 1992, 120 + XVII blz.

Anastatische druk van een novelle geschreven in Gents dialect door Broeckaert (Gent, 1767-Aalst, 1826), die gedeeltelijk verscheen in *Den Nieuwen Dobbelen Schaepers-Almanach* voor 1815 van J.N. Houdin en volledig in *De Dobbele Schapers Almanak* voor 1816 van G. De Busscher. Het werkje kende verschillende heruitgaven. Met illustraties en een uitvoerige inleiding.

154. HUYS P., *Nog over Teniers' schilderij "De potjesmarkt in Gent"*, in *De Leiegouw*, XXXIV, (1992), nr. 4, p. 345-347.

Van "De potjesmarkt van Sint-Pieters naast Gent" bestaan er meerdere versies op doek en op paneel. Voorlopig is nog onduidelijk welke versie de originele is van David II Teniers (1610-1690). Zie ook ID., *De "Potjesmarkt" van de Gentse St.-Pieterssheerlijkheid (Dispuut rond een schilderij van David Teniers de Jonge 1610-1690)*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 21, (1992), nr. 6, p. 359-360.

155. *In extenso I, 1989-1992. Catalogus van de collectie, (Museum van Hedendaagse Kunst)*, Gent, 1993, 80 blz.

Catalogus van de aanwinsten en overzicht van de werking in het Museum gedurende de periode 1989-1992. Geïllustreerd.

156. *Inventaire archéologique - Fiche nr. 119. De preekstoel van de St.-Jacobskerk*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 21, (1992), nr. 6, p. 352-353. Met foto.

157. *Inventaire archéologique - Fiche nr. 309. Deuromlijsting van de Sint-Kathelijnestraat*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 22, (1993), nr. 1, p. 29-30. Met foto van een litho.

158. JANSSENS J.D., *Marginaaltjes in het Gentse...? Middelnederlandse literatuur als cultuurgeschiedenis*, in C. DE BACKER (ed.), *Cultuurhistorische caleidoscoop aangeboden aan prof. dr. Willy L. Braekman*, Gent, 1992, p. 313-342.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT, (1992 - 1993)

Bij het situeren van oude teksten in hun cultureel-historische context spelen de marginalen (= randversieringen in handschriften) een belangrijke rol. Als voorbeelden zijn uitgewerkt : de *Rijmkroniek van Vlaanderen* in het zogenaamde Comburgse handschrift, de *Esopet* in een Leids verzamelhandschrift en verschillende handschriften *Van den vos Reynaerde*. Met fotografische reproducties van marginalen.

159. LUST J. en R.H. MARIJNISSEN, *De wederwaardigheden van het Lam Gods en de Nazi-Kulturpolitik*, in *Academiae Analecta. Klasse der Schone Kunsten*, 52, (1992), nr. 1, p. 19-43.

Uitgave van documenten betreffende de oorlogsprikelen van het Lam Gods. Het altaarstuk werd in mei 1940 naar Pau (Frankrijk) in veiligheid gebracht. In 1942 werd het er door de Duitsers overgenomen en weggevoerd naar Neuschwanstein (Duitsland).

160. MALFAIT-DE CLERCQ F., *Valerius De Saedeleer en George Minne samen te Latem van 1893 tot 1908*, in *G.O.V.-Heraut*, 28, (1993), nr. 4, 7 blz. Geïllustreerd.

161. MERTENS J., *Arsenaal. Tijdschrift voor Letterkunde (1945-1950)*, in *Oostvlaamse Literaire Monografieën*, X, (1992), p. 33-64.

Bespreking van het Gentse literaire tijdschrift uitgegeven onder leiding van Remi Boeckert en Rik Lanckrock. Met fotoreproducties.

162. MEURIS W., *Het kerkelijk kunstpatrimonium in de oude ambachten van Assenede en Boekhoute*, in A.J.M. DE KRAKER, H. VAN ROYEN en M.E.E. DE SMET (red.), *Over den Vier Ambachten. 750 jaar Keure, 500 jaar Graaf Jansdijk*, Kloosterzande, 1993, p. 1027-1036.

Betreft onder meer de Heilig-Kruiskerk en de kapel van O.-L.-Vrouw van Troost Ter Warande te Sint-Kruis-Winkel. Geïllustreerd.

163. *Ook dit gebeurde in Oost-Vlaanderen*, in *Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen*, 45, (1991), p. 229-237.

Gentse tentoonstellingen in 1991 : Wilhelm Lehbruck-George Minne-Joseph Beuys (Museum voor Schone Kunsten), Vielen Dank, Herr Daisne! (Centrale Bibliotheek U.G.), Europalia 1991-Portugal (Centrum voor Kunst en Cultuur-Museum van Hedendaagse Kunst) en Gent en de Eerste Wereldoorlog (Stadsarchief-Museum Arnold

R. DE HERDT, M.C. LALEMAN, J. VANNIEUWENHUYSE

Vander Haeghen).

164. POELMAN R., *Gisteren ging ik naar de cinema...*, in *De Oost-Oudburg. Jaarboek, XXIX*, (1992), p. 5-48.

Overzicht van de Gentse bioscopen, zowel in het stadscentrum als in de randgemeenten, vanaf het ontstaan van het filmmedium (begin 20ste eeuw). Met reproducties van oude foto's en filmprogramma's.

165. POULAIN N., *Biografie in ruil voor een premie*, in *Interbellum*, 13, (1993), nr. 1, p. 11-15.

Om in het biografisch werk *Kunstalbum* van Jef Crick (Aalst, 1890-Sint-Amandsberg, 1965) opgenomen te worden, moesten de kunstenaars een kunstwerk ter beschikking stellen. Geïllustreerd.

166. *Rendez(-)Vous*, (*Museum van Hendendaagse Kunst*), Gent, 1993, 2 dln., 135 + z. blz.

Catalogus van een tentoonstelling opgebouwd door de kunstenaars J. Durham, I. Kabakov, H. Visch en H. Yong Ping rond 156 door burgers binnengebrachte lievelingsvoorwerpen. Met foto's van de objecten en de opstellingen.

167. REYNAERT J., *Het Comburgse handschrift en de Gentse "Ghesellen van den Ringhe"*, in *Spiegel der Letteren*, 35, (1993), nr. 1, p. 63-66.

De "Ghesellen vanden Ringhe" hielden zich vanaf het laatste kwart van de 15de eeuw min of meer georganiseerd bezig met kopieer- en schrijfwerk van administratieve stukken. Ze waren vooral gevestigd in schrijfwinkeltjes tegenover het Gentse stadhuis. Er bestaat echter geen duidelijke indicatie dat de "Ghesellen" of hun voorgangers de kopiïsten zouden zijn van het Comburgse handschrift (laatste kwart 14de-eerste kwart 15de eeuw).

168. SIMON-VAN DER MEERSCH A.M. en E. LANGENDRIES (red.), *Tussen kunst en kennis. Een keuze uit de Gentse universitaire verzamelingen, (Uit het verleden van de R.U.G., nr. 31)*, Gent, 1992, 127 blz.

Naar aanleiding van de viering rond 175 jaar Universiteit Gent werden de pronkstukken uit acht museale collecties, die dienstig zijn ter ondersteuning van het onderwijs, tentoongesteld. Het betreft de

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT, (1992 - 1993)

archeologische verzamelingen, de etnografische verzamelingen, de bijzondere collecties van de universiteitsbibliotheek, de verzameling wetenschappelijke toestellen van fysicus J. Plateau, de verzameling psychologische apparatuur van J. Van Biervliet, het Museum voor Wetenschap en Techniek, het Museum voor Dierkunde en het Herbarium. De catalogus bevat beschrijvingen van de tentoongestelde stukken, literatuurverwijzingen en foto's.

169. SMEYERS J., *t'Narre-schip naer Sotteghem. Een achttiende-eeuwse Gentse moralist in het spoor van Sebastian Brant*, in C. DE BACKER (ed.), *Cultuurhistorische caleidoscoop aangeboden aan prof. dr. Willy L. Braekman*, Gent, 1992, p. 497-505.

Bespreking van de nagelaten gedichten van de Gentse advocaat en moralist Karel Jozef Leopold Bonne (1715-1781). Geïllustreerd.

170. VAN BOST F., *De penning van de gezworen wegers en meters van de stad Gent*, in *De Draeke*, 15, (1991-1992), nr. 1, p. 4-5.

Met reproductie van de herdenkingspenning, uitgegeven in 1990.

171. VAN DE CASTEELE J., *Gescheiden in de dood*, in *Heemkundig Nieuws*, 21, (1993), nr. 3, p. 11-13.

Rosalie Loveling (Nevele, 1834-1875) werd begraven op het Campo Santo te Sint-Amandsberg, haar jongere zuster Virginie (Nevele, 1836-Gent, 1923) op de Westerbegraafplaats te Gent.

172. VAN ELSLANDE R., *Het glasraam van Jan van Heethuyse voor de hertogelijke kapel te Ninove (1397)*, in *Het Land van Aalst*, XLV, (1993), nr. 3, p. 207-214.

De Gentse glasschilder Van Heethuyse vervaardigde een glasraam met een passietafereel voor de kapel van de burch van Ninove. Opdrachtgevers waren Filips de Stoute, Margaretha van Male en hun zoon, de latere Jan zonder Vrees. Geïllustreerd.

173. VAN ELSLANDE R.D.A., *De vijftiende-eeuwse Gentse kunst in de Vier Ambachten*, in A.M.J. DE KRAKER, H. VAN ROYEN en M.E.E. DE SMET (red.), *Over den Vier Ambachten. 750 jaar Keure, 500 jaar Graaf Jansdijk*, Kloosterzande, 1993, p. 1013-1026.

Bespreking van kunstwerken door Gentse kunstenaars in de laat-

R. DE HERDT, M.C. LALEMAN, J. VANNIEUWENHUYSE

gotische tijd geproduceerd voor verschillende parochies in de Vier Ambachten. Geïllustreerd.

174. VAN ELSLANDE R.D.A., *Het Weense handschrift van "die keure"*, in A.M.J. DE KRAKER, H. VAN ROYEN en M.E.E. DE SMET (red.), *Over den Vier Ambachten. 750 jaar Keure, 500 jaar Graaf Jansdijk, Kloosterzande*, 1993, p. 885-892.

Het "boek der privilegiën van Gent en Vlaanderen" met onder meer de keure van de Vier Ambachten (1242-1261) bevindt zich thans in de Nationalbibliotheek te Wenen (Oostenrijk). Het boek, dat in opdracht van de stad Gent omstreeks 1458 verlucht en geschreven werd door een onbekende miniaturist en onbekende scribenten, was bestemd voor hertog Filips de Goede. Geïllustreerd.

175. VAN KEYMEULEN K., *Tien jaar Kunstencentrum Vooruit : of hoe een uniek gebouw vullen met cultuur*, in *Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen*, 45, (1991), p. 211-216. Met foto's.

176. VAN SPAANDONK M. (red.), *Theaterbeelden. Mens en wereld. NTG 1985-1990*, Gent, 1991, 272 blz.

Informatief overzicht van vijf jaar Nederlands Toneel Gent. Met diverse algemeen theaterkritische bijdragen. Geïllustreerd.

177. WATERSCHOOT W., *Een lezer van De Stove*, in C. DE BACKER (ed.), *Cultuurhistorische caleidoscoop aangeboden aan prof. dr. Willy L. Braekman*, Gent, 1992, p. 571-584.

Voor een Echo-gedicht in *Den Hof en Boomgaard der Poësie* (Gent, 1565) inspireerde Lucas d'Heere zich op *De Stove* van de Brusselse rederijker Jan van den Dale (?-ca. 1526).

178. ZIEGLER J.E., *Sculpture of Compassion : the Pietà and the Beguines in the Southern Low Countries c. 1300-c. 1600*, (*Belgisch Historisch Instituut te Rome. Studies over Kunstgeschiedenis, VI*), Brussel-Rome, 1992, 414 blz.

Inventaris van en studie over de laatmiddeleeuwse beeldhouwde Piëta's in de Zuidelijke Nederlanden. De auteur tracht onder meer aan te tonen dat deze beelden, die de rouwende moeder-maagd Maria en haar overleden zoon voorstellen, verbonden zijn met de begijnenbeweging. Met foto's van de bekende beelden.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT, (1992 - 1993)

Materiële cultuur

179. ERVYNCK A., M.C. LALEMAN en P. RAVESCHOT (+), *Knopen, kralen of ringetjes? Botbewerking in het klooster van de geschoeide karmelieten*, in *Stadsarcheologie*, 16, (1992), nr. 4, p. 51-55.

Archeologisch onderzoek in het zogenaamde Eerste Pandhof van het klooster van de geschoeide karmelieten in 1991 bracht resten van een post-middeleeuws botbewerkingsatelier aan het licht. Uit benen plaatjes werden knopen, platte kralen of ringetjes vervaardigd. Over dit atelier en deze bedrijvigheid in Gent werden nog geen geschreven bronnen gevonden.

180. RAVEN M.J., *Mummies onder het mes*, Amsterdam, 1993, 120 blz.

De publikatie brengt een uitgebreid en gedetailleerd overzicht over de belangstelling voor Egyptische mummies in Nederland en de ontwikkeling van het onderzoek vanaf de eerst destructieve dissecties tot het tegenwoordige multidisciplinaire onderzoek met de modernste radiologische technieken. Via de mummies wordt tevens een overzicht geboden van de ontwikkeling van de archeologische belangstelling, waarbij voornamelijk de regeringsperiode van koning Willem I (1815-1830) ook voor onze regio interessante gegevens bevat. Zo wordt er verwezen naar de tentoonstelling in 1824 van een mummie te Gent, georganiseerd door de Koninklijke Maatschappij voor Schone Kunsten. Het stuk was door de Brugse reder Jean-Baptiste de Lescluze (1780-1858) uit het oosten geïmporteerd en kwam naderhand in het Leidse Museum voor Oudheden terecht. Geïllustreerd.

181. VAN NEER W. en A. ERVYNCK, *Archeologie en vis, (Herlevend verleden, nr. 1)*, Zellik, 1993, 96 blz.

Naast geschreven bronnen en iconografisch beeldmateriaal kan ook het archeologisch botmateriaal inlichtingen verschaffen over consumptiegewoonten in diverse sociale contexten en economische bedrijvigheden, de ontwikkeling ervan vanaf de voor-Romeinse tijd, de verschillen tussen stad en platteland, de verschillen tussen kust en binnenland, en zo meer. Deze samenvattende publikatie handelt over visresten die uit archeologische contexten afkomstig zijn en wat daaruit kon worden afgeleid over consumptie en visserij in Vlaanderen. Ook wordt er aandacht geschonken aan de oorzaken van verschuivingen in het visbestand. Tot het basismateriaal waarop deze

R. DE HERDT, M.C. LALEMAN, J. VANNIEUWENHUYSE

studie gesteund is behoren enkele Gentse contexten afkomstig uit de Kammerstraat (12de eeuw), de Belfortstraat (eerste helft 13de eeuw), de Oudburg (17de-18de eeuw) en de Schepenhuisstraat (17de-18de eeuw). Geïllustreerd.

Heemkunde, volkskunde, genealogie

182. BERGMANN G., *Gent in de beginjaren van de universiteit*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 22, (1993), nr. 2, p. 54-74.

Uitgave van het ooggetuigenverslag van Georges Bergmann uit Lier (1805-1893), vader van Tony Bergmann.

183. DAEM M., *Reuzendieren in Oost-Vlaanderen. Geschiedenis en actualiteit*, in *Oostvlaamse Zanten*, LXVIII, (1993), nr. 3, p. 157-212. Geïllustreerd.

184. DE BACKER C., *Een Gentse verzameling "secreten" uit de 17de eeuw*, in *Volkskunde*, 92, (1991), nr. 3, p. 167-171.

Uitgave van magisch-technische recepten uit een handschrift in het bezit van Marcus Boone, die tijdens de tweede helft van de 17de eeuw in de Kammerstraat woonde. Met trefwoordenregister.

185. DE BACKER C., *Een onbekende verzameling Middelnederlandse "secreten" uit Gent*, in *Volkskunde*, 91, (1990), nr. 2, p. 84-96 en 92, (1991), nr. 1, p. 27-40.

Uitgave van Middelnederlandse "secreten" of recepten van magische, medische en technische aard afkomstig uit de Gentse Sint-Pietersabdij. Met trefwoordenregister.

186. DEBBAUT R., *De zotte kuren van Bernard Debbaut. Een stukje authentieke familiegeschiedenis*, in *Vlaamse Stam*, 29, (1993), nr. 1, p. 1-16.

Uitgave van een verslag over de moeilijke jeugdijaren van Bernardus Norbertus Debbaut (Gent, 1755-1808), opgemaakt door zijn vader Joannes Baptista, koopman in lijnwaad en wijn. Met foto van het eerste folio van het verslag.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT, (1992 - 1993)

187. DE MEULENAERE F., *Une ligne chevaleresque flamande peu connue : Uutenswaene dit Mirabel ou Mirabello*, in *L'Intermédiaire des Généalogistes*, (1993), nr. 287, p. 263-268.

Genealogie van de middeleeuwse familie voortgekomen uit het huwelijk (1334) van Guérin Uutenswaene en Catharina, dochter van Simon de Mirabello, ruwaard van Vlaanderen.

188. DE MEYER D., *Wat gebeurde in Drongen in 1992*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1993), p. 129-153.

189. DE PERMENTIER C., *Gent, een stad van alle tijden. 8, Het Hollands tijdvak*, in *G.O.V.-Heraut*, 28, (1993), nr. 2, p. 41-64. Geïllustreerd.

190. DE POORTER A., *Gent circusstad. Twee eeuwen circusbezoek*, Aartrijke, 1993, 212 blz.

Overzicht van de circussen die Gent aandeden. De meeste spektakels vonden plaats in tenten op het Sint-Pietersplein en omgeving of in de vaste Gentse Hippodroom (van 1879 tot 1912) en het Nieuw Circus (van 1895 tot 1944). Vele bezoekende circussen werden door Gentenaars uitgebaat, onder meer het eerste Belgische circus met directeur François Erasmus, bijgenaamd Blondin (Gent, 1775-1847). Geïllustreerd. Zie ook ID., *Kom binnen, kom binnen, de cierk gaat beginnen. Gentse circussen en circusartiesten*, (Museum voor Volkskunde), Gent, 1993, 39 blz.

191. DE SMET G. en R. DE HERDT, *Gent, derde "ode" aan de Arteveldestad. Gentse markten*, Gent, 1992, 130 blz.

Tekeningen van hedendaagse markttaferelen in Gent en in de deelgemeenten door G. DE SMET, van commentaar voorzien door R. DE HERDT. Met Franse en Engelse vertalingen.

192. DESPRETZ A., *Drongens gemeentegeld uit de Eerste Wereldoorlog*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1993), p. 107-110.

Beschrijving van twee bonnen uitgegeven als noodgeld door het Drongens gemeentebestuur in 1915. Met reproducties van de bonnen.

193. DE VOGELAERE G., *Van La Gantoise tot AA Gent*, Nieuwkerken-Waas, 1993, 96 blz.

R. DE HERDT, M.C. LALEMAN, J. VANNIEUWENHUYSE

Geïllustreerde kroniek van meer dan 125 jaar sportverenigingsleven.

194. DE VRIENDT J. (+), *De familie Van Reysschoot*, in *VVF Informatieblad-Afdeling Gent*, XII, (1993), nr. 2, p. 18-20.

Genealogische gegevens over de kunstschildersfamilie Van Reysschoot.

195. DE WINNE L., *Hou je van varen... De bootjeswijding te Afsnee*, in *Toerisme Oost-Vlaanderen*, 42, (1993), nr. 3, p. 106-108.

Sinds 1950 wordt in Afsnee jaarlijks een bootjeswijding en -feest georganiseerd. Geïllustreerd.

196. HOSTE L., *Gezelschapsleven te Gent in de 19e-begin 20e eeuw*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 21, (1992), nr. 6, p. 354-358; 22, (1993), nr. 1, p. 31-35; nr. 2, p. 97-100; nr. 3, p. 154-158; nr. 4, p. 207-214.

Aandacht voor handboogschieten, kruisboogschieten en blaaspijpschieten, schieten met vuurwapens, paarden- en hondenrennen, roeien en zeilen, zwemmen en vissen, voetbal, rijwielsport, gemotoriseerde sport, bolspel, duivensport en vogelliefhebbers, teerlingspel, kaarten en pijproken, gezelligheids- en festiviteitenclubs.

197. *Koninklijke Gentse Politie-Voetbalclub, 1933-1993*, Gent, 1993, 144 blz.

198. LEVIS E. en G. VAN GEERT (+), *Kaak, kaak, nen twiedekker! Gensche woorden en uitdrukkynghe*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 21, (1992), nr. 6, p. 379-381; 22, (1993), nr. 1, p. 36-38; nr. 2, p. 106-109; nr. 3, p. 164-169; nr. 4, p. 281-285; nr. 5, p. 281-285.

199. MAES D., *Geboren Drongenaren gesneuveld tijdens W.O. I*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1993), p. 29-31. Met reproducties van bidprentjes.

200. MAES D., *Het Oudenaardegoed*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1993), p. 3-11.

Overzicht van de opeenvolgende eigenaars en gebruikers van het Oudenaardegoed te Drongen. Geïllustreerd.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT, (1992 - 1993)

201. MAES J., *De landelijke politie in het werkgebied van de heemkring Scheldeveld*, in *Heemkring Scheldeveld. Jaarboek*, XXI, (1992), p. 171-208. Geïllustreerd.
202. *Mariakerks fotoalbum*, in *Marka. Notulenblad*, 103, (1992), z. blz.
Becommentarieerde foto's betreffende senatoren uit Mariakerke.
203. OSSIEUR E.G.R., *Slaande muzikanten ontslagen (Gent, 1735)*, in *Vlaamse Stam*, 29, (1993), nr. 6, p. 310.
204. OSSIEUR E.G.R., *Zevende zonen te Gent (1680-1710)*, in *Vlaamse Stam*, 28, (1992), nr. 11-12, p. 538-592.
Bij de geboorte van een zevende zoon ontvingen de ouders een stedelijke subsidie, het zogenaamde (doop)vontgeld. De auteur kon 23 dergelijke gevallen terugvinden in de beschouwde periode. Met grafiek van de uitbetaalde geldsommen.
205. POELMAN R., *De negenmeimarkt van Sint-Amandsberg. Een beknopt historisch overzicht*, Oostakker, 1993, 16 blz.
Geschiedenis van de negenmeimarkt die sinds 1540 in Sint-Amandsberg plaatsvindt. Geïllustreerd.
206. POELMAN R. *Sint-Amandsberg in oude foto's*, Eeklo, 1992, 208 blz.
Becommentarieerd fotoboek over de deelgemeente.
207. SCHEPENS E.L., *Enkele gegevens over de nationale militie van 1816 tot 1820*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1993), p. 27-28.
Lijst van Drongenaars opgeroepen voor de Nationale Infanterie in 1820.
208. SPATZ H., *Gent, een stad van alle tijden. 7, Gent tijdens het Frans bewind*, in *G.O.V.-Heraut*, 27, (1992), nr. 6, p. 21-40. Geïllustreerd.
209. STEEGHERS W., *De Gentse voorouders van de toneelminnende familie Rodrigues te Eeklo*, in *De Eik*, 18, (1993), nr. 1, p. 3-5.

210. STEEGHERS W., *Genealogische gegevens betreffende de familie van de pastoor van Evergem, Livinus Egidius Aurelius Drieghe*, in *De Eik*, 18, (1993), nr. 1, p. 6-8. Geïllustreerd.
211. STEEGHERS W., *Personen uit Nevele overleden in het Bijloke-hospitaal te Gent (1651-1799)*, in *Appeltjes van het Meetjesland*, 43, (1992), p. 205-209. Geïllustreerd.
212. STEURBAUT P. en F., *De Steurbauts, tijdgenoten van de Arteveldes te Gent in de 14de eeuw*, in *Heemkundige Vereniging De Gonde*, 21, (1993), nr. 1, p. 37-46. Geïllustreerd.
213. STORME J., *"La Belle Epoque" in oude prentkaarten*, in *De Draeke*, 15, (1991-1992), nr. 1, p. 7-12; nr. 2, p. 7-11; nr. 3, p. 3-8; nr. 4, p. 5-10; 16, (1992-1993), nr. 1, p. 4-11; nr. 2, p. 5-12; nr. 3, p. 3-8; nr. 4, p. 5-13. Geïllustreerd.
214. *Tentoonstelling. Feesten in Gent met "het muziek van de kulders" (1858-1963) - De Gilde van de Stroppendragers 20 jaar, (Het Toreken)*, Gent, 1993, z. blz. Geïllustreerd.
215. VAN AERDE R. (+), *De Gentse burgerlijke wachten, 1814-1914*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 22, (1993), nr. 4, p. 182-187; nr. 5, p. 253-268. Geïllustreerd.
216. VAN BOCKSTAELE R., *De Plotersgracht en haar brugje*, in *G.O.V.-Heraut*, 28, (1993), nr. 3, 6 blz. Geïllustreerd.
217. VAN BOST F., *Prentkaarten van uitgever Th. De Graeve (Gent)*, in *De Draeke*, 15, (1991-1992), nr. 1, p. 13-16; nr. 2, p. 12-16; nr. 3, p. 9-13; nr. 4, p. 11-14; 16, (1992-1993), nr. 1, p. 18-21; nr. 2, p. 15-21; nr. 3, p. 20-28.
218. VANGANSBEKE J., *Een Drongense arbeider in audiëntie bij Z.M. Leopold III in exil*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1993), p. 23-26.

De arbeider René Masco bezocht namens het bedrijf Alsberghe-Van Oost op 22 maart 1949 koning Leopold, die als banneling in Zwitserland verbleef. Samen met een groep Oostvlaamse en Luikse textielarbeiders betuigde hij er zijn aanhankelijkheid aan de koning. Met foto van het bezoek en kopie van een kranteknipstel.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT, (1992 - 1993)

219. VANGANSBEKE J., *Een halve eeuw "Sterk en Lenig"*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1993), p. 83-105.

Historiek van de Drongense turnvereniging, opgericht in 1942 door Raf Vleeshouwers. Geïllustreerd.

220. VANGANSBEKE J., *Poolse en Russische vrouwen worden Drongenaar*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1993), p. 49-67.

Omtrent huwelijken gesloten tussen Drongenaars, die tijdens de Tweede Wereldoorlog tewerkgesteld waren in Duitsland, en buitenlandse vrouwen. Geïllustreerd.

221. VAN WERVEKE A., *Oudheidkundige kroniek. De Engelsen te Gent*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 21, (1992), nr. 6, p. 369-372.

222. VERBEKE A., *Goed nieuws : het plan Saurel 1841*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 22, (1993), nr. 5, p. 292-296.

Bespreking van een heruitgave van het plan Saurel van Gent.

223. VERSCHOOTEN G., T. VAN DYCK, W. GOBEYN en A. ROOMS (red.), *Dertig jaar Chiro Mariakerke. Jubileumboek*, Gent, 1992, 152 blz.

Overzicht van 30 jaar jeugdbewegingsleven in de deelgemeente, geschreven rond de thema's voorgeschiedenis, henen of lokalen, feesten en acties, bivakken, ouderwerking en het tijdschrift "Joel". Met interviews, illustraties, diverse statistieken en leidingslijsten.

224. *Wat denken vreemdelingen van Gent?*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 21, (1992), nr. 6, p. 391-394.

Bespreking van het Klein Begijnhof in 1840 door William Thackeray.

Biografieën

225. *In memoriam*, in *Kultureel Jaarboek voor de Provincie Oost-Vlaanderen*, 45, (1991), p. 239-249.

Gentenaars overleden in 1991 : de historicus en archivaris Jan

Buntinx ('s-Herenelderen, 1911), de tekenaar en etsers Antoon Jules Van Hoecke (Gent, 1899), de kunstschilders Wilfried Sybrands (Gent, 1912), Ernest van Hoorde (Gent, 1922) en Johan Spilliaert (Veurne, 1940), de Academiedirecteur en kunstschilder René Bruynseraede (Gent, 1909) en de architect Roger Warie (Gent, 1901). Met foto's van de overledenen.

226. *Nationaal biografisch woordenboek. 14, (Koninklijke Academiën van België)*, Brussel, 1992, VII + 791 + X blz. en kol.

Betreffende Gent werden opgenomen : de hoogleraar en letterkundige Franz de Backer, 1891-1961 (kol. 15-19); de vicaris-generaal van het bisdom Gent Maurice de Baets, 1863-1931 (kol. 19-23); de hoogleraar en musicograaf Paul Bergmans, 1868-1935 (kol. 40-44); de kunstschilder en graficus Jean Capeinick, 1838-1890 (kol. 102-104); de operadirecteur Hendrik Caspeele, 1889-1983 (kol. 104-110); de cisterciënzer en auteur Judocus vander Cruycken, 1642-1706 (kol. 137-141); de hoogleraar en geneeskundige Victor Deneffe, 1835-1908 (kol. 158-161); de cisterciënzer en vertaler Lieven Gillis, 1580?-1628 (kol. 211-214); de cisterciënzer en dichter Andreas Goethals, 1646-1719 (kol. 221-224); de journalist en kunstpromotor Paul Gustave van Hecke, 1887-1967 (kol. 250-256); de cisterciënzer en auteur Edmundus Helias, 1689-1768 (kol. 267-269); de componist Georges d'Hoedt, 1885-1936 (kol. 276-277); de cisterciënzer en kopiist Judocus Horembault, ca. 1550-? (kol. 285-288); keizer Karel V, 1500-1558 (kol. 311-349); de hoogleraar en chirurg Jozef Kluyskens, 1771-1843 (kol. 364-373); de cisterciënzer en dichter Guilielmus vander Machtelt, ca. 1587-1667 (kol. 445-447); de cisterciënzer Bernardus Mori, 1760-1842 (kol. 473-476); de kunstschilder Adriaan de Munck, 1624-1694 (kol. 476-480); de publicist en geschiedkundige Frans de Potter, 1834-1904 (kol. 521-529); de schrijver Jean Ray, 1887-1964 (kol. 567-575); de hoogleraar en medicus Johannes van Rotterdam, 1759-1834 (kol. 598-602); de filoloog en activist René van Sint-Jan, 1887-1970 (kol. 617-620); de ambtenaar en oudheidkundige Adolphe Siret, 1818-1888 (kol. 620-622); de politicus en stadspensionaris Jacob Sneevoet, voor 1369-voor 1433 (kol. 631-636); de socialistische militant Eugène Steens, 1825-1898 (kol. 638-646); de hoogleraar en turner Maurits Verdonck, 1879-1968 (kol. 707-709); de kunstschilder Ivo Vermeersch, 1810-1852 (kol. 718-722); de socialistische militant Eduard Van Vlaenderen, 1868-1958 (kol. 731-734), de medicus Pieter Wauters, 1745-1840 (kol. 745-747); de hoogleraar en archeoloog Hubert de Weerd, 1878-1951 (kol. 757-766).

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT, (1992 - 1993)

227. VAN DER LINDEN R., *In memoriam Oscar Bonnevalle*, in *Oostvlaamse Zanten*, LXVIII, (1993), nr. 2, p. 136-141.

De kunstenaar Bonnevalle (Gent, 1920-1993) schilderde en tekende het Gentse volksleven. Daarnaast ontwierp hij ongeveer 130 postzegels. Geïllustreerd.

228. DE BACKER C. (ed.), *Cultuurhistorische caleidoscoop aangeboden aan prof. dr. Willy L. Braekman*, (Stichting Mens en Cultuur), Gent, 1992, 590 blz.

Bundel opstellen aangeboden bij het afscheid van W. Braekman (Sint-Lievens-Houtem, 1931) als hoogleraar aan de K.U. Brussel op 25 september 1992. Het boek bevat onder meer een bio-bibliografie door C. DE BACKER (p. 7-27) en een foto van de gevierde.

229. DE NEEF G. en L. VINTS, *Joseph Casier (1852-1925), fotograaf van een pittoresk verleden*, (KADOC), Leuven, 1993, z. blz.

Catalogus van een tentoonstelling over leven en werk van de Gentse fotograaf Casier. Met fotoreproducties.

230. JATTA B., *Lieven Cruyl e la sua opera grafica. Un artista fiammingo nell'Italia del Seicento*, (Belgisch Historisch Instituut te Rome. *Studies over kunstgeschiedenis*, VII), Brussel-Rome, 1992, 404 blz.

Cruyl (Gent, 1634-1722?) was als architect en tekenaar vooral bedrijvig te Gent, Parijs en Rome. Het boek bevat een oevrecatalogus met fotoreproducties van alle werken, evenals een grondige analyse van stijl en techniek. Met bijlagen en indices.

231. POELMAN R., *In memoriam Roger de Backer*, in *Heemkundig Nieuws*, 21, (1993), nr. 3, p. 14.

De Backer (+Merelbeke, 1993) was onder meer als heemkundige betrokken bij de oprichting van de Kring De Oost-Oudburg. Met foto van de overledene.

232. BODDAERT J. en R. DE BUYST, *Oevrecatalogus Jan Frans de Boever*, Gent, 1993, 180 blz.

De Boever (Gent, 1872-1949) studeerde aan de Gentse Academie onder Louis Tytgadt en werd een gevierd kunstenaar. Vanaf ca. 1909

R. DE HERDT, M.C. LALEMAN, J. VANNIEUWENHUYSE

veranderde hij plots van stijl en begon symbolistische werken te schilderen. Het boek bevat biografische gegevens over de kunstenaar, besprekingen van zijn kunstproductie en een oevrecatalogus. Met reproducties van oude foto's en werken.

233. KLUYSKENS P., *Xaveer de Cock*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 22, (1993), nr. 2, p. 92-96.

Biografische gegevens over de kunstschilder Xaveer de Cock (1818-1903). Met foto.

234. CALLANT E., *Isidoor de Vos*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 22, (1993), nr. 1, p. 39-48.

De Vos (Gent, 1850-1876) verwierf bekendheid als toondichter.

235. *In memoriam Jacques de Vriendt*, in *Oostvlaamse Zanten*, LXVIII, (1993), nr. 2, p. 74.

De Vriendt (Gent, 1911-1993), magistraat, publiceerde over volkskundige en familiekundige onderwerpen. Zie ook R.M. MORES, *Onze kwartierstaat : Jacques-Jean-Emile de Vriendt, ere-magistraat*, in *Vlaamse Stam*, 29, (1993), nr. 9, p. 435-441.

236. VANDERPIJPEN W. (red.), *Miscellanea Denise de Weerd*, (*Koninklijke Bibliotheek Albert I*), Brussel, 1993, 273 blz.

Denise de Weerd (Gent, 1930) studeerde geschiedenis aan de R.U.G. en was beroepshalve aan de Koninklijke Bibliotheek verbonden. Het boek bevat diverse bijdragen in verband met de bibliotheekwereld, een foto, een biografie en een bibliografie van de gevierde.

237. DEVOLDER C., *Jean-Baptiste d'Hane de Steenhuyse (1757-1826), maire van Drongen*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1993), p. 37-47.

Levensschets van d'Hane de Steenhuyse, maire van Drongen (1811-1819) en belangrijke politieke figuur in Gent. Geïllustreerd.

238. DE GROOTE S., *Op bezoek bij beeldhouwer Germain Janssens*, in *Heemkundig Nieuws*, 21, (1993), nr. 1, p. 6-10.

Schets over leven en werk van de beeldhouwer Janssens (Gentbrugge, 1920). Met foto's van de kunstenaar en van enkele werken.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT, (1992 - 1993)

239. LOX F., *Prof. Dr. August Kekulé, nieuwkomer te Gent*, in *Tijdschrift voor Industriële Cultuur*, 10, (1992), nr. 4, p. 8-11.

Biografische nota over deze scheikundige (1829-1903), verbonden aan de Gentse universiteit.

240. DE GROOTE S., *Op bezoek bij beeldhouwer Johan Knockaert*, in *Heemkundig Nieuws*, 21, (1993), nr. 4, p. 7-12.

Korte nota over leven en werk van de Oostakkerse beeldhouwer Knockaert (Wevelgem, 1930). Geïllustreerd.

241. *Rik Lanckrock 70. Jubileumalbum, (Spectraal)*, Gent, 1993, 173 blz.

Biografie en bibliografie van Lanckrock (Gent, 1923), met getuigenissen van vrienden en een bloemlezing uit zijn geschreven oeuvre. Geïllustreerd met foto's.

242. MAES D., *Jan-Baptist Lombaert terug van weggeweest*, in *Dronghine. Jaarboek*, (1993), p. 13-22.

Biografische gegevens over Lombaert (Gent, 1652-1724), advocaat en leenman van het Oudenaardegoed te Dronghen. Met reproducties van archiefstukken.

243. VAN ELSLANDER A., *De gezusters Loveling*, in *Oostvlaamse Literaire Monografieën*, X, (1992), p. 133-193.

Voorstelling van de humanitair-vrijzinnige schrijfsters Rosalie (Nevele, 1834-1875) en Virginie Loveling (Nevele, 1836-Gent, 1923), met reproducties van foto's.

244. DAEM M., *Jan Moke. Miniaturist Gent-Brugse School 1478*, in *Ghendtsche Tydinghen*, 22, (1993), nr. 5, p. 275-280.

De auteur situeert Jan Moke als rederijker en miniaturist te Gent. Geïllustreerd.

245. POULAIN N., *Retrospectieve tentoonstelling Jan Mulder (Gent, 1897-1962)*, (*Interbellum*), Gent, 1993, 80 blz.

De kunstschilder en graficus Mulder studeerde aan de Gentse Academie en ontwikkelde een heel eigen stijl die van laat-

R. DE HERDT, M.C. LALEMAN, J. VANNIEUWENHUYSE

expressionisme naar post-surrealisme evolueerde. Met reproducties van een foto van de kunstenaar en van werken.

246. LEKENS L., *Karel Onderet, toneelkundige 1804-1868*, in *G.O.V.-Heraut*, 28, (1993), nr. 5, 4 blz. Geïllustreerd.

247. SIMON-VAN DER MEERSCH A.M., *De academische loopbaan van prof. dr. Joseph Plateau, (Uit het verleden van de R.U.G., nr. 35)*, Gent, 1993, 69 blz.

Over het leven en werk van de fysicus Plateau (Brussel, 1801-Gent, 1883), die in 1844 ten gevolge van wetenschappelijke experimenten blind werd. Met tabellen.

248. DE GROOTE S., *Op bezoek bij Eric Roets*, in *Heemkundig Nieuws*, 21, (1993), nr. 3, p. 5-10.

Korte nota over leven en werk van kunstschilder en graficus Roets (Gent, 1953). Met foto's van de kunstenaar en reproducties van schilderijen.

249. *Herdenkingstentoonstelling beeldhouwer Leon Sarteel, (Het Toreken)*, Gent, 1993, 46 blz.

Catalogus van een tentoonstelling over Sarteel (Gent, 1882-1942). Het boekje bevat een inleidende tekst door J. MUREZ, een overzicht van kunstkritieken en vroegere tentoonstellingen, een bibliografie en een lijst van de tentoongestelde stukken. Met foto's van beeldhouwwerken. Zie ook S. DE GROOTE, *Op bezoek bij de familie van beeldhouwer Leon Sarteel*, in *Heemkundig Nieuws*, 21, (1993), nr. 2, p. 5-9.

250. SCHEPENS R., *Joannes Schinck, in Dronghine. Jaarboek*, (1993), p. 69-78.

Levensschets van priester Schinck (Kalken, 1872-1967). Schinck was pastoor te Luchteren-Drongen van 1932 tot 1943 en gaf zijn naam aan een straat. Geïllustreerd.

251. DEMEY A., *Valentin Vaerwyck, van Oud-Vlaendren tot nieuw Provinciehuis, (Provinciebestuur Oost-Vlaanderen. Kleine Kultuurgidsen)*, Gent, 1993, 64 blz.

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT, (1992 - 1993)

Monografie over het leven en werk van architect Valentin Vaerwyck (1882-1959). Tot de aspecten die meer uitgewerkt worden, behoren de restauratie van de Belforttoren, zijn bijdrage tot de Wereldtentoonstelling van 1913, talrijke opdrachten voor monumenten en openbare gebouwen in de Interbellumtijd, villa's en arbeiderswoningen, enkele kerken zoals deze in de Sint-Pietersaalstraat en tenslotte het Provinciehuis. Geïllustreerd. Zie ook N. KERCKHAERT, "Vaer en Wijck niet". *Over architect Valentin Vaerwyck, in Toerisme Oost-Vlaanderen*, 42, (1993), nr. 2, p. 61-63.

252. VAN DEN ABEELE R., *Albijn van den Abeele, de stamvader van de Latemse kunstenaars, (Monografieën over Vlaamse kunst)*, z.pl., 1993, 244 blz.

Van den Abeele (Sint-Martens-Latem, 1835-1918) was tot 1874 literair actief. Hij schreef romantische en sociaal bewogen novellen en romans. Daarnaast publiceerde hij lokaal-historische werken en artikels. Vanaf 1874 ontpopte hij zich tot landschapsschilder. Zijn intense contacten met andere schrijvers en schilders vanaf de zestiger jaren lagen aan de basis van de "eerste groep" van Latem (eind 19de-begin 20ste eeuw). Het boek bevat een biografische bijdrage door R. VAN DEN ABEELE, een kunsthistorische bijdrage door D. LAMPENS, een chronologische oeuvrecatalogus en reproducties van werken.

253. SEMBACH K.-J. en B. SCHULTE (ed.), *Henry van de Velde. Een Europees kunstenaar in zijn tijd*, z.p.l, 1993, 464 blz.

Bevat diverse bijdragen over leven en werk van Henry van de Velde (Antwerpen, 1863-Zürich, 1957), één van de pioniers van de Modernistische Beweging. De kunstenaar was bedrijvig als architect, binnenhuisdecorateur, schilder, tekenaar en kunsttheoreticus. In 1925 werd hij benoemd tot professor in de architectuur aan de R.U.G. en hij bouwde van 1933 tot 1936 aan de Gentse universiteitsbibliotheek. Geïllustreerd. Zie voor een selectie uit het Van de Velde-archief en -kabinet : *Henry van de Velde in de collecties van de Koninklijke Bibliotheek Albert I*, Brussel, 1993, XVI + 220 blz.

254. LEKENS L., *Florimond van Duyse 1843-1910*, in *G.O.V.-Heraut*, 28, (1993), nr. 3, 6 blz.

Biografische nota over deze toondichter, zoon van de dichter Prudens van Duyse. Geïllustreerd.

255. VAN ELSLANDE R., *Lieven van Lathem, een onbekende belangrijke kunstenaar uit de 15de eeuw*, in *Heemkring Scheldeveld. Jaarboek*, XXI, (1992), p. 127-169.

Reconstructie van leven en werk van de miniaturist Van Lathem (Gent, 1438?-Antwerpen, 1493). Met fotografische reproducties van miniaturen.

256. *Huldetentoonstelling vader en zoon Antoon en Luciaan van Parijs, beeldhouwers*, (Gemeentelijke Raad voor Cultuurbeleid Gentbrugge. *Stad Gent*), Gentbrugge, 1993, 24 blz.

Catalogus van een retrospectieve tentoonstelling over Antoon (Deinze, 1884-Gentbrugge, 1968) en Luciaan (Deinze, 1920-Sint-Amandsberg, 1991) van Parys. Het boekje bevat een inleidingstekst door J. VAN PARYS-EVRARD, een overzicht van kunstkritieken en een lijst van de tentoongestelde stukken. Met foto's van de kunstenaars en hun werken.

257. FREDERICQ-LILAR M., *Gent in de 18de eeuw. De schilders van Reijsschoot*, Ruiselede, 1992, 271 blz.

Studie van de Gentse schilders en decorateurs Pieter van Reijsschoot, de Engelsman genoemd (1702-1772), Emmanuel van Reijsschoot (1713-1772) en Pieter van Reijsschoot (1738-1795). Met onder meer ook een schets van het intellectuele en artistieke leven in de stad tijdens de 18de eeuw. Geïllustreerd.

258. HOOZEE R. en H. LAUWAERT, *Théo van Rysselberghe, neo-impressionist*, (Museum voor Schone Kunsten), Gent-Antwerpen, 1993, 207 blz.

Catalogus van een retrospectieve tentoonstelling over de veelzijdige kunstenaar Van Rysselberghe (Gent, 1862-Saint-Clair, 1926). Het boek bevat essays van J. BLOCK, *De vele gezichten van Théo van Rysselberghe* en van A. en L. FONTAINAS, *Théo van Rysselberghe en het boekdesign*, beschrijvingen met foto's van de tentoongestelde werken, een chronologie en een bibliografie over de kunstenaar.

259. DEPREZ A., *Jan Frans Willems*, Brussel, 1993, 48 blz.

Willems (Boechout, 1793-Gent, 1846) was beroepshalve ontvanger van de registratie. Hij publiceerde taalkundige en historische studies,

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT, (1992 - 1993)

en ontpopte zich tot de belangrijkste figuur in het ontluikende Vlaamse culturele leven. Geïllustreerd.

260. DE ROO U., *Mathias Zens : biografie*, in *G.O.V.-Heraut*, 28, (1993), nr. 3, 7 blz. Geïllustreerd.

Zens (Schwarzenborn, 1839-Gent, 1921) was een neo-gotische beeldhouwer.

Index op de auteursnamen

- BAILLIEUL B., 29, 108, 140, 141
BALTHAU E., 99
BALTHAZAR H., 54
BAUTE T., 1
BAUTERS L., 30, 100
BERGMANN G., 182
BERTELOOT R., 99
BLOCK J., 258
BODDAERT J., 232
BOERJAN G., 117
BOMBAY J., 102
BOONE M., 37, 38, 42
BOTS M., 13, 62
BOUCKAERT V., 29
BOURGEOIS J., 30
BOYENS P., 142, 152
BRAECKMAN K., 45
BRAEKMAN W.L., 143, 144
BRAL G.J., 84
BRAND H., 38
BRAUSCH P., 55
BROGET G., 103, 104
BUERMAN L., 25
CALLANT E., 234
CAPITEYN A., 145
CARSON P., 25, 26
CHARLES L., 2, 3
COIGNEAU D., 85
COLLIN L., 105
COOMANS T., 4
DAELMAN J., 62
DAEM M., 39, 146, 183, 244
DAENENS L., 147
DANHIEUX G., 26
DE BACKER C., 184, 185, 228
DE BACKER P., 26
DE BAETS A., 83
DEBBAUT R., 186
DE BELDER J., 56
DE BLEECKER-INGELAERE H., 106
DE BLOCK J., 84, 107

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT, (1992 - 1993)

- DE BRUIN C.C., 85
DE BUCK R., 47
DE BUYST R., 232
DECAVELE J., 84, 85, 108, 145
DECLERCQ G., 91
DE CLERCQ L., 108
DE CLERCQ R., 57
DE CLIPPELE F., 25
DE DECKER A., 109
DE GROOTE S., 238, 240, 248, 249
DE HERDT R., 5, 191
DE KEGEL A., 110, 111
DEKEYSER E., 103, 148
DE KRAKER A., 27
DE MAEYER J., 86
DE MAEYER L., 149
DEMETS J., 6
DE MEULEMEESTER J., 18, 40, 112
DE MEULENAERE F., 187
DEMEY A., 110, 111, 113, 251
DE MEYER D., 188
DEMEYER M., 7
DE NEEF G., 229
DE PERMENTIER C., 189
DE POORTER A., 190
DEPREZ A., 1, 62, 150, 259
DE ROO J., 48
DE ROO U., 260
DE SCHRYVER A., 39
DESEYN G., 75, 76, 77, 78, 79, 114
DESLE E., 58
DE SMAELE H., 7
DE SMET G., 115, 191
DESPRETZ A., 192
DE VOGELAERE G., 193
DEVOLDER C., 237
DE VOS J., 151
DE VRIENDT J., 194
DE WALSCHE B., 6
DEWILDE J., 62
DE WIN P., 59
DE WINNE L., 147, 195
DOLDERS M., 84

R. DE HERDT, M.C. LALEMAN, J. VANNIEUWENHUYSE

DOUCET B., 108
DUBOIS M., 113
DUVOSQUEL J.M., 49
ERVYNCK A., 17, 179, 181
EVERAERT G., 116, 140
FACK R., 80
FONTAINAS A., 258
FONTAINAS L., 258
FORTIE L., 117
FRANCOIS L., 29, 60
FREDERICQ-LILAR M., 257
GARRIGOU GRANDCHAMP P., 118
GOBEYN W., 223
GOBYN R., 152
GODITIABOIS P., 119
GOEMINNE L., 120
GOOSSENS N., 61
GOYENS DE HEUSCH S., 152
HAEGEMAN M., 8
HENDRIX G., 87, 88
HENNEMAN I., 152
HEYRMAN P., 86
HIMPE A., 63
HOLEMANS I., 99
HOOZEE R., 152, 258
HOSTE L., 196
HUYGHEBAERT J., 153
HUYS P., 121, 122, 154
IMPENS A., 64
JANSSENS J.D., 158
JANSSENS S., 127
JATTA B., 230
KERCKHAERT N., 9, 251
KLUYSKENS P., 233
KOCHANEK S., 129
KWANTEN G., 10
LALEMAN M.C., 5, 18, 19, 20, 100, 116, 130, 140, 179
LAMPENS D., 252
LANGENDRIES E., 64, 168
LAPORTE D., 113
LAUREYS D., 89
LAUWAERT H., 152, 258
LEEMAN K., 11

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT, (1992 - 1993)

LEKENS L., 246, 254
LENAERTS T., 84
LEVIS E., 198
LICHTENBERG L., 21
LIEVOIS D., 100, 116, 140
LINTERS A., 81
LOOTENS P., 108
LOX F., 239
LUST J., 159
MAES D., 131, 199, 200, 242
MAES J., 201
MALFAIT-DE CLERCQ F., 160
MARCHAL J.P., 65
MARIJNISSEN R.H., 159
MARYSSE F., 6
MATTHYS A., 18
MAYER-FALK I., 25
MEERSSEMAN S., 90
MERTENS J., 161
MEURIS W., 162
MICHIELS M., 132
MÖHR W., 91
MORES R.M., 235
MUREZ J., 249
NAUDTS K., 66
NICHOLAS D., 41
NOTTEBOOM F., 29
NYS L., 133
OSSIEUR E.G.R., 50, 203, 204
PAREYN L., 62
PEIREN L., 67
PIETERAERENS M., 134
POELMAN R., 164, 205, 206, 231
POULAIN N., 113, 135, 165, 245
PRAET P., 13
PREVENIER W., 42
QUAGHEBEUR P., 86
RAVEN M.J., 180
RAVESCHOT P., 19, 100, 130, 179
REYNAERT J., 167
ROBIJNS L., 105
ROOMS A., 223
ROOSE K., 84

R. DE HERDT, M.C. LALEMAN, J. VANNIEUWENHUYSE

SCHEEPSMA W.F., 92
SCHEERDER J., 51
SCHEPENS E.L., 99, 207
SCHEPENS R., 250
SCHOLLIERS P., 68
SCHULTE B., 253
SEMBACH K.-J., 253
SIMONS W., 93
SIMON-VAN DER MEERSCH A.M., 168, 247
SMET D., 94
SMEYERS J., 169
SOUBRY L., 14
SPANHOVE J., 95
SPATZ H., 208
STEEGHERS W., 96, 209, 210, 211
STEURBAUT F., 212
STEURBAUT P., 212
STOOPS G., 20
STORME J., 213
TAGHON P., 69
TAHON-VANROOSE M., 152
THOEN H., 32
TYTGAT M.C., 115
VAN AERDE R., 215
VAN BOCKSTAELE R., 216
VAN BOST F., 170, 217
VAN CAENEGEM R.C., 43
VAN CLEVEN J., 108
VAN DAELE H., 25
VAN DE CASTEELE J., 171
VAN DEN ABEELE R., 252
VANDERGHOTE P., 84
VANDERHOEVEN F., 108
VAN DER LINDEN R., 227
VANDERPIIPEN W., 236
VAN DE VIJVER D., 108
VANDEWALLE I., 70
VAN DE WALLE R., 145
VAN DOORNE G., 29, 84, 108, 136
VAN DRIESSCHE T., 44
VAN DURME L., 45
VAN DYCK T., 223
VAN ELSLANDE R.D.A., 172, 173, 174, 255

BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS VAN GENT, (1992 - 1993)

- VAN ELSLANDER A., 243
VANGANSBEKE J., 218, 219, 220
VAN GEERT G., 198
VAN GOETHEM G., 71
VANHAUTE E., 56
VAN HEESVELDE P., 52
VAN KEYMEULEN K., 175
VAN NEER W., 17, 181
VAN NEVELE F., 137
VANNIEUWENHUYSE J., 5, 29, 53
VAN PARIJS-EVRARD J., 256
VAN ROYEN H., 28
VANSCHOENBEEK G., 72
VAN SPAANDONCK M., 176
VAN TYGHEM F., 29, 138
VAN VELTHOVEN H., 13, 62
VAN VLAENDEREN L., 33
VAN WERVEKE A., 139, 221
VERBEKE A., 222
VERBRUGGEN J.F., 46
VERHOOGEN J., 10
VERHULST A., 97
VERKERKEN D., 15, 16
VERLAECKT K., 34
VERMEULEN F., 35, 36
VERPOEST L., 105
VERSCHOOTEN G., 223
VERVAET R., 64
VIAENE P., 79, 82
VINKE W.M., 73
VINTS L., 10, 229
VLEESCHOUWERS C., 98
VRIELINCK S., 56
WATERSCHOOT W., 177
WILD N., 108
WOESTENBORGH S., 74
ZIEGLER J.E., 178